

M. DEL MAR ALBAJAR, NOVA ABADESSA DE SANT BENET DE MONTSERRAT

Fascinació per Déu

«Ser monja és viure unificada amb l'Absolut»
«Teresa Forcades té una gran qualitat humana i cristiana»
«Durant molts anys vaig dir que no a la crida monàstica»

P 16-17

Amancio Prada posa música als escrits de santa Teresa de Jesús

P 21

Suspena la pena de mort per a la cristiana Asia Bibi

P 7

Rosa Deulofeu, més a prop dels altars

El 13 de juliol passat, al Seminari Conciliar de Barcelona, va tenir lloc la sessió d'obertura de la fase diocesana del procés de beatificació de Rosa Deulofeu. Han passat més de deu anys des de la seva mort, el 5 de gener del 2004, però l'alegria de la Rosa, el seu somriure, el seu testimoni de fe, lluny d'apagar-se, no fa més que encendre's i brillar amb més força.

P 3-4

Al [CatCristEstiu] d'aquesta setmana

- II L'art de sembrar dels frares
- IV Ruta espiritual al monestir de Ripoll
- VIII Dalí i el Crist de sant Joan de la Creu

Editorial

El sant de l'alegria

Enguany s'escau el cinquè centenari del naixement de sant Felip Neri, prevere, conegut com «el sant de l'alegria». Ell solia dir que «un servent de Déu sempre ha d'estar alegre». Un dia un germà el va renyar perquè reia sorollosament, Felip li va respondre: «El Senyor Déu és bo, com no ha d'alegrar-se que els seus fills riguem? La tristesa ens fa tòrcer el coll i no ens permet mirar el cel.» Felip havia nascut a Florència, el 1515 en el si d'una família humil. En el decurs de la seva vida va entrar en contacte amb diverses espiritualitats que van anar forjant el seu propi estil: així a Florència va estar a prop dels dominics i es va entusiasmar amb la figura de Savonarola. A Cassino va conèixer l'espiritualitat benedictina. A Roma, a la Sapienza, va conèixer Ignasi de Loiola. Al barri de la Regola va consagrar-se a l'assistència de pelegrins. Als 36 anys va ser ordenat sacerdot i va viure a l'església de San Girolamo della Carità, on va fundar l'obra que més endavant es va anomenar Congregació de l'Oratori, on nois i joves es reunien per exercitar-se en obres espirituals, caritatives i culturals. Felip atreïa els joves amb el joc, els passeigs, l'art, l'estil alegre i desenfadat. El papa Pau IV, fent cas de rumors i calúmnies, li va retirar la llicència per confessar. A Felip Neri van oferir-li el rectorat de l'església de Sant Joan dels Florentins on va reunir els primers sacerdots de l'Oratori, que va esdevenir el centre més dinàmic de la vida religiosa de Roma.

Els seus darrers anys es va retirar a una activitat privada de confessions i direcció espiritual. Va morir a Roma, molt conegut popularment per la seva fama de jovial i optimista. Abans de morir el 1595, va cremar tots els seus escrits. Antoni Gaudí anava cada dia a missa a l'església de l'Oratori del barri Gòtic. El dirigia espiritualment un oratorià, el pare Lluís Maria de Valls (Arenys de Mar, 1856-Viladrau, 1921). Joan Llimona es va inspirar en la venerable figura de l'arquitecte per representar sant Felip Neri en èxtasi. L'Any Jubilar Oratorià va començar el 20 de maig passat a l'església romana de Santa Maria in Vallicella, centre de la congregació. El 20 de juliol hi hagué una jornada de reflexió per a laics i sacerdots. Els oratorians catalans també han peregrinat a Roma. Actualment al món hi ha més de 600 oratorians distribuïts en 86 cases. Cada casa oratoriana és autònoma. El carisma és la vida familiar en caritat, humilitat i alegria.

Un nou llindar

Sebastià Taltavull Anglada
Bisbe auxiliar de Barcelona

Col·laborar per al bé de tots

Seria una llàstima que no aprofitéssim les oportunitats que tenim per entendre'ns. Per construir una convivència ciutadana que miri el bé de tots, especialment d'aquelles persones que pateixen exclusió, farà falta escoltar-nos i dialogar molt. Ens necessitem i tots tenim el dret i el deure d'aportar al conjunt el millor del que som i el que tenim. Una societat igualitària es fa teixint relacions humanes i proposant projectes realitzables sempre posant el bé de la persona per damunt de tot. D'aquí prové la necessitat de formar-nos un concepte just de la relació entre la comunitat política i l'Església.

En aquest sentit, em sembla molt il·luminador el que diu el Concili Vaticà II (GS 76) quan convida que «es distingeixi clarament entre allò que els fidels, tan sols com a associats, realitzen en nom propi, en qualitat de ciutadans guiats per la consciència cristiana, i allò que fan en nom de l'Església, units als seus pastors». Per això, cal tenir clar que «l'Església, per raó del seu ministeri i competència, no es confon de cap manera amb la comunitat política ni es vincula a cap sistema polític, és alhora signe i protecció de la transcendència de la persona humana».

No oblidem que «la comunitat política i l'Església són independents l'una de l'altra i autònomes en el propi camp. I totes dues, encara que sigui amb títols diversos, serveixen la vocació personal i social dels mateixos homes. I practican amb més eficàcia aquest servei per al bé de tots, com més ambdues estableixin una sana col·laboració entre elles». Déu ens en guard que en el moment que estem vivint s'imposés un clima de desconfiança pel fet de desconèixer-nos i oblidar-nos. Qualsevol relació institucional i la mateixa relació interpersonal a qualsevol indret de la ciutat ha d'ajudar a acostar posicions, a servir millor a tot el poble. L'exercici diari de la política i el compromís cristià tenen molts punts de confluència que, per viure'ls, cal reconèixer, valorar i compartir.

L'EFEMÈRIDE DE LA SETMANA

Dia 2 d'agost del 1205: mor la beata Joana d'Aza.

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta
Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Samuel Gutiérrez, Rosa M. Jané, Carme Munté, Rosa Peraire
Lingüista: Montserrat Pibernat
Arxiu i fotografia: Eulàlia Grande
Corresponsals: Guillem Farré, CASTELLÓ; Víctor Gay, GIRONA; Jordi Pérez Ansótegui, LLEIDA; Cristina Sánchez, MALLORCA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Patrícia Navas, URGELL; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM
Col·laboradors d'aquesta setmana: Josep M. Alimbau, Jordi Ardamuz, Joan Arimany, Jaume Aymar, Pilarín Bayés, Àngel Briñas, Agustí Codinach, Teresa Costa-Gramunt, Joan Guiteras, Montserrat Lamoglia, Joan A. Mateo, Josep Molas, Victòria Molins, Joan Pallarès-Personat, Joan Piñol, Quique, Josep Rius-Camps, Jaume Sacasas, Peio Sánchez, Lluís Serra, Rafel Serra, Valentí Serra, Leicia Soberón, Sebastià Taltavull, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja.

Redacció, administració, publicitat i promoció:
 C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
 Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)
 a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)
 Pàgina web: www.catalunyacristiana.cat
www.facebook.com/catalunyacristiana

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giral (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITS DE BAGES - DLB 14.387/79

Difusió controlada per

Membre de l'APPEC
 Associació de Publicacions Periòdiques en català

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 135 €
 Gibraltar i Portugal: 135,01 €
 Resta d'Europa: 213,25 €
 Amèrica i Àfrica: 250,01 €
 Àsia i Oceania: 325,05 €

El setmanari rep l'ajut del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya

Testimoni de comunió

Sessió d'obertura de la causa de beatificació de Rosa Deulofeu, apòstol de la joventut

Carme Munté

El 5 de gener de l'any 2004, Nit de Reis, va morir la Rosa Deulofeu González. L'esperit de comunió que sempre havia propiciat en l'Església es va fer palès durant la missa exequial, celebrada a l'església de Sant Agustí el 7 de gener. Persones de procedències diverses, de carismes diferents, de maneres de pensar i de fer també diferents es van aplegar per donar-li l'últim adéu. En una de les seves últimes cartes, la Rosa havia deixat escrit el que formava part del seu llegat: «Sentiu-vos Església, estimeu l'Església, feu créixer l'Església.»

Han passat més de deu anys des d'aquell moment, però l'alegria de la Rosa, el somriure de la Rosa, el testimoni de fe de la Rosa, lluny d'apagar-se, no fa més que encendre's i brillar amb més força. Ara que s'ha obert la causa de beatificació s'inicia un recorregut que servirà per descobrir més intensament qui va ser, què va fer i per què, si s'escau, l'Església la declara venerable i després beata.

Apunt biogràfic

La Rosa Deulofeu González va néixer a Barcelona el 29 d'abril del 1959 i va morir també a Barcelona quan només tenia 44 anys. Tot i que va morir jove, la Rosa va viure intensament la seva vida, i ho va fer servint l'Església i testimoniant l'amor de Jesús en totes les persones que la van conèixer. En tot s'implicava i hi destinava grans energies, però si va tenir una gran debilitat aquesta va ser sens dubte la

JOAN DEULOFEU
«Amb la mort de la meva filla he sentit profundament com Déu m'estima»

pastoral de la joventut.

Ja de petita va participar en la vida parroquial juvenil de Sant Just i Pastor, i molt especialment a l'agrupament escolta de la parròquia de Sant Jaume. Va iniciar el seu apostolat entre els joves al Moviment de Centres d'Esplai Cristians. Va desenvolupar primer el càrrec de secretària general i uns anys més tard va ocupar la presidència de la Fundació Pere Tarrés. Va haver de deixar aquesta responsabilitat quan el cardenal Ricard Maria Carles la va nomenar el 1990 delegada diocesana de Pastoral de Joventut de l'arquebisbat de Barcelona.

«Per als joves la Rosa va esdevenir un model», recorda amb emoció Francesc Figueras, company i col·laborador de la Delegació diocesana de Pastoral de Joventut. «Els dedicava temps, estava al seu costat i els portava a la vivència de la pregària davant del Santíssim», prossegueix, per afegir que «la Rosa sempre buscava el Déu que cada persona porta al cor».

Al capdavant de la Pastoral de Joventut, va desplegar una activitat impressionant organitzant Aplecs de

l'Esperit; posant en marxa l'Escola de Pregària de Joves a la Catedral; i iniciant el Moviment Cristià de Joves. També va assumir la secretaria del Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears. Va participar l'any 1995 com a mare conciliar en el Concili Provincial Tarraconense.

Una de les darreres tasques en què va participar activament va ser en la preparació de la trobada amb Joan Pau II, del 3 al 5 de maig del 2003, a la base de Cuatro Vientos, a Madrid. En tornar, es va fer evident que el cansament físic podia tenir una causa molt més greu que un simple estrès. Li van diagnosticar un càncer als pulmons que li va provocar la mort. «Estic vivint el Divendres Sant», deia la Rosa en el moment de la malaltia, «desitjo viure el Diumenge de Resurrecció».

Consol en la malaltia

La serenitat i acceptació que va viure en la malaltia va ser un gran exemple i consol per a la seva família, els seus pares, Joan i Montserrat, i el seu germà mossèn Antoni.

«Amb la mort de la meva filla he sentit profundament com Déu m'estima», expressa el seu pare, Joan Deulofeu. «L'acompanyava en la malaltia, escoltava les seves paraules de fe, "el necessito tant", referint-se a Jesús... i em sentia molt a gust al seu costat perquè ella ja estava amb Déu. Això em donava pau...»

«Quan vaig entrar a l'església de Sant Agustí en el moment de la missa exequial i vaig veure que hi havia

tanta gent, vaig sentir que havia de deixar el meu testimoni: "Ploro", vaig dir, "però no estic trist, sinó que dono gràcies a Déu per haver tingut una filla com la Rosa".»

Als seus 85 anys, la mare de la Rosa, la Montserrat, tampoc no amaga la seva profunda emoció. «En la malaltia la vèiem amb tanta serenitat que jo de vegades li deia al meu marit: "Pots creure que hi ha vegades que ho visc com trossets de cel...?"»

«No és només acceptar la malaltia —escrivia la Rosa en una carta als joves de la Delegació—, és viure-la en profunda comunió amb Crist i plena de missió; ara més que mai he de fer-me deixeble d'Ell i en el no fer, respondre, i en aquest respondre hi ha el viure el patiment, la incertesa, la por, la impotència, oferint-ho en primer lloc per la nostra Església diocesana.»

La Rosa, que havia acompanyat malalts en els pelegrinatges de l'Hospitalitat de la Mare de Déu de Lourdes, va haver d'acceptar la pròpia feblesa, i ho va fer sense perdre el seu somriure i abandonant-se al Senyor des de l'instant en què va saber el diagnòstic.

Obertura de la causa

L'Aula Magna del Seminari Conciliar de Barcelona era plena a vessar la tarda del 13 de juliol. Es posava novament de manifest que són moltes, i molt diverses, les persones que recorden amb afecte la Rosa Deulofeu.

«Ens coneixíem des de l'adolescència», rememora Carles Armengol,

secretari general de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya. «Voldria destacar la seva coherència de vida, era una persona íntegra en tots els sentits. Era una persona oberta a tothom que facilitava la comunió i la unitat.»

La sessió d'obertura diocesana de la causa de beatificació era un acte protocol·lari, però l'escalf de totes les persones aplegades servia de recordatori que no era un acte qualsevol. S'iniciava la fase diocesana que ha de portar la Rosa Deulofeu, cristiana laica, a ser declarada venerable i, després, beata.

«Estem molt emocionats per l'inici de la causa de beatificació; és un fet que ens supera en tots els aspectes», expressava el germà de la Rosa Deulofeu, Mn. Toni, en nom de la família. «He tingut la sort de ser el germà de la Rosa, però avui, sobretot, la sento filla de l'Església i mirada per l'Església. Això m'emociona, em dona esperança i fortalesa.»

«Sobretot destacaria el seu testimoni de comunió, que portava gravat al cor», prosseguia Mn. Toni Deulofeu. «Sense comunió, l'Església es desfigura molt.»

En la sessió d'obertura es va constituir el tribunal diocesà i els membres van fer jurament dels seus càrrecs: el germà marista Mariano Santamaría com a postulant de la fase diocesana; el prevere Santiago Bueno com a jutge delegat; el dominic Vicente Benedito com a promotor de justícia, i Chiara Rostagno com a notària actuària.

El postulant va lliurar ja la llista de quaranta testimonis que vol interrogar. I, així, el proper 10 de setembre, a les 9.30 h, i a la seu del Tribunal Eclesiàstic del Palau Episcopal, el primer d'oferir el seu testimoni serà Joan Deulofeu, el pare de la Rosa.

«Si la diòcesi de Barcelona s'ho pren amb afecte i ganes, la prova testifical podria durar vuit mesos. Passat aquest temps, la causa es clausura en l'àmbit diocesà i es porta a la Congregació vaticana per a les Causes dels Sants. Si a Roma es nomena un postulant àgil, passats tres mesos ja es pot tenir la *positio* sobre les virtuts heroïques de fe, esperança i caritat, moment en què es declara venerable.» Caldria després que li fos reconegut un miracle perquè fos declarada beata.

Mariano Santamaría, que ha portat altres causes de beatificació com la dels màrtirs maristes de la guerra civil o la del capellà mataroní Josep Samsó, explica que ell no va conèixer personalment la Rosa Deulofeu, però que precisament per això pot ser més imparcial en els seus judicis de valor. «Pels documents que he recollit veig

Agustí Codinach

Sessió d'obertura de la causa, celebrada a l'Aula Magna del Seminari Conciliar de Barcelona.

MARIANO SANTAMARÍA
«La Rosa es pot convertir en la primera beata laica del segle modern»

MARTA BURGUET
«La seva alegria natural tenia una fondària arrelada en Déu»

que la Rosa té fusta d'una persona enamorada de Déu, i que Déu es va manifestar en ella», expressa.

I afegeix: «Ella se sentia totalment estimada per Déu, tant és així que quan havia de fer una conferència, i en feia moltes, sempre es posava davant de Déu.»

També destaca d'ella que era una dona de molta pregària, formada en el grup Claraeulàlies; i que en el món juvenil va aglutinar tots els moviments apostòlics de la diòcesi. «En el context d'aleshores, va ser una pionera en la defensa de l'amor d'un laic a l'Església», expressa el germà Santamaría, «que reconeix que es pot convertir en la primera beata laica del segle modern.»

«Ella patia, però mai no va reflectir res en contra del que es cuinava dins de la jerarquia. Ella sempre va defensar l'Església, i mai no va dir cap paraula crítica, ni tan sols als seus pares, això només es pot fer per amor a l'Església.»

Compromís del cardenal

El 5 de gener de l'any 2009 el cardenal Lluís Martínez Sistach va anunciar que l'arquebisbat de Barcelona començava a treballar per introduir la causa de beatificació i canonització de Rosa Deulofeu. Havien passat cinc anys de la seva mort, el període que l'Església prescriu per introduir una causa.

«Pot ser un bon testimoni, si la causa progressa i arriba a bon terme, per als laics i laiques, per als cristians i cristianes, i especialment per a la joventut de les nostres diòcesis», va dir el cardenal Martínez Sistach durant la Jornada del Clergat de la Província Eclesiàstica de Barcelona.

El 21 de juny del 2013, el cardenal va consultar a la Congregació per a les Causes dels Sants si hi havia cap inconvenient per iniciar la causa de beatificació. El 21 de novembre del 2013 arribava el *nihil obstat* o vistiplau de la congregació vaticana, i la Rosa Deulofeu era declarada serventa de Déu. El 14 de maig del 2014, el cardenal introduïa la causa. L'obertura diocesana es va fer formalment el 13 de juliol passat.

«La Rosa pot ser bon testimoni de vida cristiana», va dir el cardenal en la sessió d'obertura. «Preguem perquè

la causa vagi bé i ràpid. Li demanem a la Rosa la seva intercessió a prop de Déu Mestre Senyor per tal que la Pastoral de Joventut arribi arreu on hi ha joves.»

Amb la beatificació, la Rosa Deulofeu podria esdevenir model per als joves tal com expressa Bruno Bérchez, actual delegat de Pastoral de Joventut de l'arquebisbat de Barcelona. «Necessitem persones que sàpiguen motivar i il·lusionar els joves en el seguiment de l'Evangeli.»

Jaume Aymar, director de Catalunya Cristiana i de Ràdio Estel, on la Rosa va presentar el programa catequètic *Mar de claror*, destaca que «va ser una laica que es va prendre seriosament el baptisme». Aymar, que ha estat nomenat membre de la comissió històrica que ha d'estudiar la documentació referent a la Rosa, afegeix que «és un bon testimoni de santedat per al segle XXI».

I Marta Burguet, amiga i companya, parla d'ella com «d'una persona tremendament arrelada en Déu en totes les adversitats i complexitats de la vida». «La seva alegria natural tenia una fondària arrelada en Déu», afegeix. «Sento que seguim caminant plegades.»

Viva en el record

D'ençà de la seva mort el testimoni de la Rosa no ha caigut en l'oblit. Alguns amics van constituir l'associació Amics de Rosa Deulofeu el 19 d'abril del 2012. A més, cada any es fa una missa recordatori coincidint amb l'aniversari de la seva mort. També la teresiana Viqui Molins va escriure un llibre, *Rosa, el somriure de la fe*. Un dels darrers actes d'homenatge va ser quan l'Ajuntament de Barcelona li va dedicar un interior d'illa de l'Eixample, el 20 de setembre del 2014.

«Laudato si» en acció

El Papa signa una declaració contra el canvi climàtic i les esclavituts modernes

Redacció
Roma

Canvi climàtic i esclavituts modernes. Hi ha relació entre totes dues realitats? Més del que es podria pensar... Avui són dues urgències dramàtiques que, segons el Vaticà, es troben estretament vinculades. És una de les tesis principals de l'encíclica ecològica del papa Francesc, batejada com a «encíclica-verda» pels mitjans de comunicació, però rebatejada pel mateix autor com a «encíclica social». El document constata que les conseqüències del canvi climàtic induït per l'ésser humà castiguen amb més força les persones més vulnerables del planeta. Així mateix està demostrat que l'escalfament global és una de les causes de la pobresa i de les migracions forçades, i afavoreix el tràfic de persones, el treball forçat, la prostitució i el tràfic d'òrgans...

Al voltant d'aquest tema va tenir lloc fa poc al Vaticà una trobada internacional, organitzada per les Acadèmies Pontifícies de les Ciències i de les Ciències Socials, en què van ser convocats alcaldes i autoritats locals de les principals ciutats del món, entre elles Madrid. La recentment escollida alcaldessa madrilenya, Manuela Carmena, va qualificar la trobada de molt positiva. En declaracions a la premsa va afirmar que l'encíclica *Laudato si* li ha semblat molt interessant, sobretot quan parla de «la cultura de la cura». «Tot el que veig i llegeixo del papa Francesc em sembla que és un exemple», va afegir Carmena.

Ecologia humana

Un dels punts forts de la trobada va ser precisament la intervenció del Sant Pare a l'Aula del Sínode. «La cultura de la cura de l'ambient no és una actitud només "verda", i ho dic en el bon sentit, sinó que és molt més —va aclarir Francesc al començament del seu discurs—. Tenir cura de l'ambient també significa tenir una actitud d'ecologia humana.» I va afegir: «La cura del medi ambient és una actitud social, que ens socialitza en un sentit o en un altre.»

Davant de gairebé un centenar d'alcaldes de les principals ciutats del món, el Papa va manifestar, amb tristesa, que «una de les coses que més es nota quan no es té cura de l'ambient, la Creació, és el creixement desmesurat de les ciutats». «És un fenomen mundial —continua dient— en què els caps, les grans ciutats, es fan grans però cada vegada amb cinturons de pobresa i de misèria més grans, on la gent pateix els efectes d'un oblit de l'ambient.» També es va referir al fenomen migratori, que condueix tanta gent fins a les perifèries de les grans ciutats, les viles misèria, els barris de *favelas*... I tot això, perquè «el món rural ja no els dona oportunitats». Francesc es va aturar i va denunciar, amb molt de respecte, la idolatria de la tecnocràcia: «La tecnocràcia porta a destruir feina, crea desocupació... I això projectat cap al futur ens fa veu-

«Tinc molta esperança que a la Cimera del clima de París s'aconsegueixi algun acord fonamental i bàsic»

Trobada del Papa a l'Aula del Sínode amb alcaldes d'arreu del món.

re un fantasma, o sigui, una joventut desocupada que avui, quin horitzó de futur pot oferir?, què li queda, a aquesta joventut?

D'aquest context de tecnificació excessiva i de deixadesa del medi ambient sorgeix, per al Papa, el drama del tràfic de persones: «Cada vegada és més comú treballar en negre, cosa que significa que una persona no guanya prou per viure. Això pot provocar actituds delictives i tot el que passa en una gran ciutat per aquestes migracions provocades per la tecnificació excessiva.»

Acord sobre el clima a París

Francesc va instar els alcaldes reunits a Roma a afrontar amb valentia el repte tan gran que tenen davant seu: «La Santa Seu o tal país, o tal altre, podran fer un bon discurs a les Nacions Unides però si la feina no va de les perifèries cap al centre, no té efecte.» S'ha d'actuar de les perifèries cap al centre, per interessar de veritat a les Nacions Unides. «Tinc molta esperança que a la Cimera de París, del desembre, s'aconsegueixi algun acord fonamental

i bàsic», va confessar el Papa, «espero que les Nacions Unides trobin un acord fonamental perquè és realment necessari que prenguin una postura forta davant d'aquests problemes, particularment sobre el tràfic i l'explotació causades pel canvi climàtic.»

Tant el papa Francesc com els alcaldes d'arreu del món participants en la trobada van firmar una atrevida declaració conjunta en què es comprometien a fer de «les nostres ciutats i assentaments urbans llocs cada vegada més socialment inclusius, segurs, resilents i sostenibles.»

Església en sortida

Trencar el mite que no hi podem fer res

Els comptes de Twitter del Papa @Pontifex en les diferents llengües ja han superat els 22 milions de seguidors. El seu viatge a l'Equador, Bolívia i el Paraguai ha elevat el nombre de seguidors en castellà a gairebé 9 milions i mig.

I ens podem plantejar: aquesta forma de comunicació, breu i passatgera, té cap efecte real? En altres paraules: val la pena? Més enllà dels moments volàtils dels anomenats *trending* topics o tendències fortes del moment, Twitter és per a milions de persones una pluja fina de frases curtes que es filtren al cor. Els seguidors del Papa van compartint quotidianament, i assumint en la mesura de la pròpia obertura a l'Esperit Sant, una cultura de la confiança en Déu, una certesa íntima que no estem sols, una fortalesa més gran en la fe compartida, un moment de pregària breu, unes tasques que sorgeixen de l'Evangelí.

Vegem aquest tuit del dia 15 de juny passat: «És hora de canviar de mentalitat i de deixar de pensar que les nostres accions no tenen cap efecte en qui pateix fam.»

Qui de nosaltres no s'ha plantejat amb coentor la realitat de la fam al món? I quantes vegades ens responem que és un problema massa gran per a les nostres forces? Doncs aquí el Papa ens impulsa sense embuts a canviar de mentalitat. Cadascun i cadascuna de nosaltres podem fer alguna cosa. Alguna cosa per les persones concretes que, potser molt a prop, a la nostra àrea geogràfica, viuen en misèria i malnutrició. No podem saciar la «fam al món», però sí potser la d'unes persones amb noms i cognoms que estan al nostre abast. Que això no canviarà les coses? Doncs depèn de com es miri. Per als beneficiaris aquest canvi ho significarà tot. Significarà viure.

Leticia Soberón

Més sacerdots però repartits diferent

Europa perd pes mentre que l'Àfrica i Àsia en guanyen

Joan Piñol

Els arbres ens impedeixen veure el bosc. Sovint, la mirada estrictament europea de la vida de l'Església porta els fidels al desencoratjament. El catolicisme perd influència, perd practicants, els sacraments disminueixen i la vida consagrada està en crisi. Ara bé, si ens fixem en les dades a nivell universal el panorama és totalment diferent. L'Església catòlica està més viva que mai. Gràcies a les dades de l'Anuari Estadístic que publica la Santa Seu cada any es pot analitzar una dada important: el nombre de sacerdots per països i la seva evolució recent.

Si s'analitzen els vint països del món amb més sacerdots i es comparen les xifres d'aquests estats l'any 1980 i l'any 2013, l'última xifra coneguda, es constaten dues tendències contraposades. Deu països tenen ara més sacerdots que el 1980 i deu en tenen menys. Al llarg d'aquests 33 anys, la xifra global de sacerdots s'ha incrementat lleugerament però ha canviat radicalment el repartiment per regions.

Segons les dades del 2013, del total de vint països amb més clergues, n'hi ha vuit d'Europa, sis d'Amèrica, quatre d'Àsia i dos d'Àfrica. La barreira entre aquells estats que han augmentat de sacerdots i els que han disminuït està directament lligada a la situació econòmica del país. Mentre que al primer món (Europa i Amèrica) els sacerdots són ara menys que l'any 1980, els països en desenvolupament han augmentat considerablement la seva xifra.

Menys pes europeu

Dels vuit estats europeus que figuren a la llista, només Polònia incrementa la xifra de sacerdots mentre que els altres set pateixen disminucions considerables. Al país del papa Joan Pau II encara s'hi noten els efectes del pontificat del polonès i l'increment considerable que s'ha produït en el nombre de sacerdots així ho demostra (un 55%). Dels que disminueixen, el país que menys pateix la davallada és Itàlia amb un 24% menys. Continua sent el país del món amb més sacerdots i manté una primera posició en el rànquing indiscutible. En canvi, l'altra cara de la moneda és Bèlgica, que pateix una disminució del 57%, és a dir, en 33 anys ha perdut més de la meitat dels sacerdots. De la llista dels vint estats és el que més baixa. Ha passat de ser el setè país del món amb més preveres al quinè. Un altre país que ha viscut una crisi vocacional especialment forta és França, que ha perdut un 53% dels sacerdots, més de la meitat també.

La situació a Espanya és més equilibrada. Per dir-ho d'alguna manera, les pèrdues espanyoles s'assemblen molt més a la xifra italiana que a la

francesa. En total, la disminució ha estat d'un 27%. Tot i així, Espanya continua sent el cinquè país de tot el món amb més sacerdots. L'any 1980 era el quart. Ara bé, aquesta disminució no ha estat homogènia. A Catalunya, per exemple, la davallada ha estat molt més acusada. Dels 3.644 sacerdots amb què comptaven les deu diòcesis catalanes l'any 1980 s'ha passat a 2.207 el 2013. Això representa una disminució del 39%. En canvi, les tres diòcesis de la Comunitat Valenciana només han perdut l'1,5% dels preveres.

Àsia i Àfrica

Els països africans i asiàtics lideren l'increment de sacerdots. Nigèria és el cas més interessant. Un país assotat per la violència de Boko Haram (les milícies musulmanes lligades a l'Estat Islàmic) on, tot i així, el catolicisme creix a passos de gegant. En 33 anys, l'Església hi ha multiplicat per quatre el nombre de sacerdots. És el país de la llista amb un creixement més espectacular: un 435%. La república democràtica del Congo (l'antic Zaire) també presenta un creixement important del 118%. Àsia també és un continent de creixement per a l'Església. L'Índia incrementa un 138% els seus sacerdots i Indonèsia ho fa un 145%.

A Amèrica Llatina els increments són menys espectaculars que a l'Àfrica o Àsia però són considerables: un 75% a Colòmbia, un 64% a Mèxic, un 60% al Brasil i un 10% a Argentina. Al nord, els Estats Units presenten una caiguda moderada dels sacerdots en la línia de les xifres europees (un 29% menys) mentre que el Canadà pateix una severa reducció de preveres (un

País	Sacerdots el 1980	Sacerdots el 2013	Variació
Itàlia	63.729	48.291	- 24 %
Estats Units	58.475	41.555	- 29 %
Polònia	19.515	30.229	+ 55 %
Índia	11.733	27.983	+ 138 %
Espanya	32.776	24.044	- 27 %
Brasil	13.169	21.066	+ 60 %
França	38.876	18.207	- 53 %
Alemanya	25.063	16.785	- 33 %
Mèxic	10.087	16.501	+ 64 %
Filipines	4.964	9.213	+ 86 %

Els deu estats del món amb més capellans i les variacions que han viscut entre el 1980 i el 2013. Font: Annuarium Statisticum Ecclesiae, 1980 i 2014.

Catalunya ha viscut una disminució més gran amb un 39% menys de capellans

Entre el 1980 i el 2013, Espanya ha perdut un 27% dels sacerdots però continua sent el cinquè país que en té més

42% menys).

Es pot observar que el centre gravitatori de l'Església cada cop és menys europeu i que els continents del Sud van guanyant més pes. En conjunt, l'any 1980 els sacerdots europeus representaven el 59% del total mundial. L'any 2013 aquesta xifra ja només era d'un 45% mentre que únicament un 23% dels batejats residien a Europa. Així doncs, el repartiment de sacerdots cada cop s'assembla més al del conjunt dels batejats. L'Àfrica i Àsia tendeixen a guanyar molt pes mentre que Amèrica Llatina viu un increment més lleu. En canvi, Europa, Amèrica del Nord i Oceania veuen com la xifra de sacerdots disminueix cada any. Tot i així, les nacions amb un tarannà clarament catòlic mantenen unes xifres importants com ara Itàlia i Polònia. Amb tot, la fotografia universal continua sent positiva: amb més de 414.000 sacerdots, l'Església catòlica no havia tingut mai tants capellans al seu servei.

EL PAKISTAN

Esperança per a Asia Bibi

La Cort Suprema del Pakistan admet l'apel·lació i suspèn la pena capital contra la dona acusada de blasfèmia

Redacció

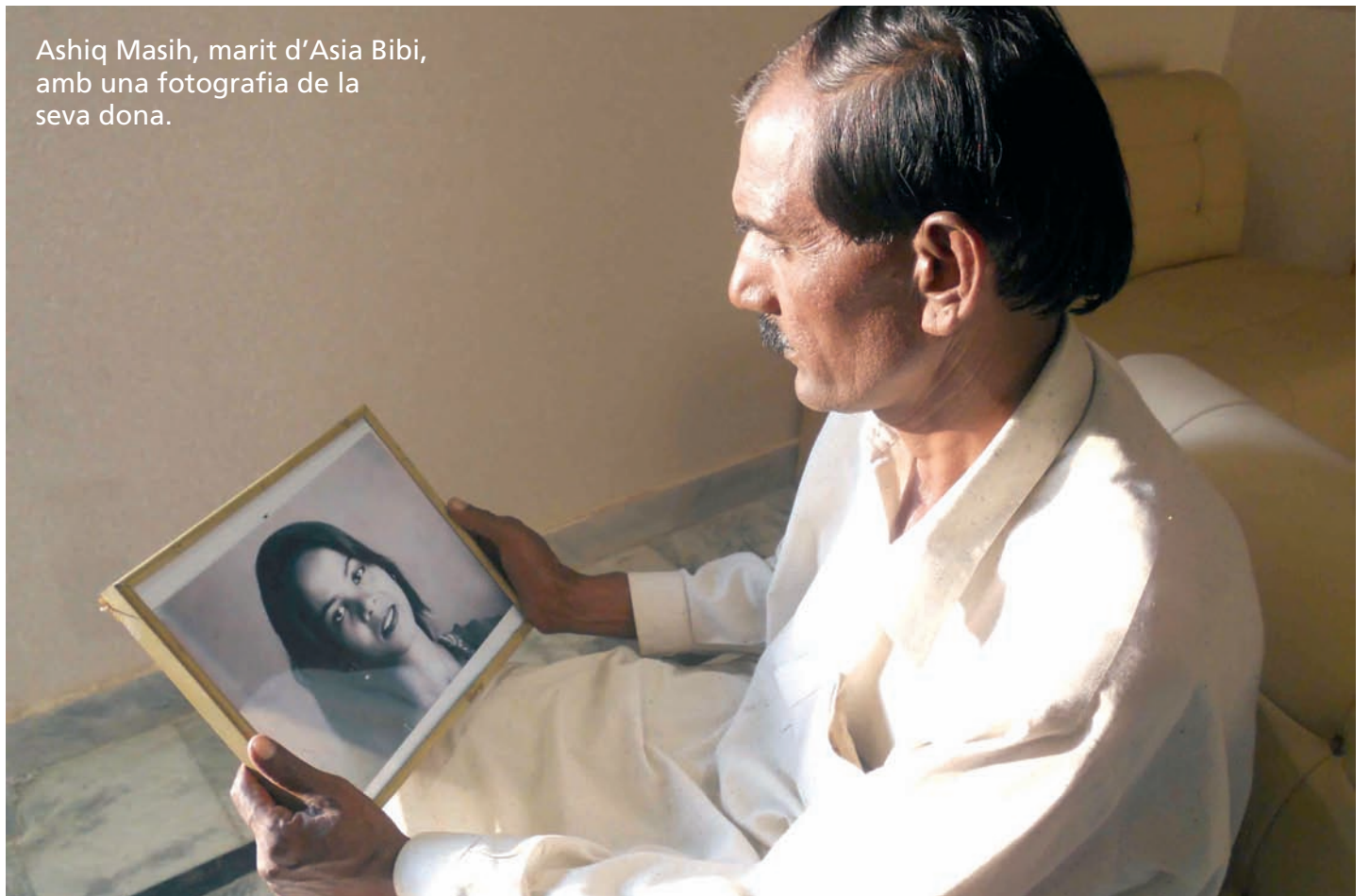
Asia Bibi tindrà un judici nou. La dona condemnada a mort al Pakistan sota l'acusació de blasfèmia ha rebut la primera bona notícia des que fa més de cinc anys va ingressar a la presó. La Cort Suprema del Pakistan ha admès el recurs presentat pels seus advocats i ha suspès cautelarment l'execució de la pena capital. Asia Bibi podrà sortir del corredor de la mort, però no abandonarà la presó. Així ho han demanat els seus advocats i familiars, donat l'alt risc que hi ha que, fora a la presó, sigui assassinada pels fonamentalistes islàmics, que ja han posat preu al seu cap. Si finalment fos declarada innocent i si se li atorgués la llibertat, la intenció és portar-la a Espanya, on demanaria l'asil.

Tot i que encara no hi ha data per a la propera vista, el Tribunal Suprem ha accedit a revisar el judici portat a terme el 2010 i decidir sobre la validesa d'un procés judicial marcat per les irregularitats i l'arbitrarietat. L'advocat de la jove pàgana pakistanesa, mare de cinc fills, assegura que no hi ha proves suficients fiables per ratificar la sentència de mort i té moltes esperances d'aconseguir-ne l'alliberament. Quan això es produeixi hi ha diferents organitzacions, entre elles l'espanyola MasLibres.org, que estudien la manera d'aconseguir la ràpida sortida d'Asia Bibi i la seva família del país.

Confiança en Déu

Asia Bibi va ser condemnada a mort el 8 de novembre del 2010 després que li apliquessin durament i sense garanties la famosa llei antiblasfèmia. Un any abans, mentre treballaven al camp, va tenir una disputa amb un grup de camperoles musulmanes quan anava al pou a treure aigua. La van acusar de contaminar l'aigua quan va tocar el recipient amb les seves «mans impures» de cristiana. Cinc dies després aquestes mateixes dones van denunciar la seva companya per insultar el profeta Mahoma, delictes que al Pakistan està penat amb la força. Es va iniciar aleshores per a l'Asia Bibi i per a la seva família una llarga travessia pel desert en la qual gairebé ara comencen a entreveure la Terra Promesa. Durant tot aquest temps, Asia Bibi no ha perdut mai la fe ni l'esperança i ha donat un testimoni extraordinari de confiança en Déu. El Nadal del 2014 fins i tot va escriure el papa Francesc per demanar-li que pregues per ella. «No sé quant de temps podré anar endavant —li deia—. Si encara sóc viva és gràcies a la força que em donen les seves pregàries. He trobat moltes persones que parlen i combaten per mi. Lamentablement encara no ha servit. En aquest moment

Ashiq Masih, marit d'Asia Bibi, amb una fotografia de la seva dona.

només em vull confiar a la misericòrdia de Déu que ho pot tot. Només Ell pot alliberar-me.»

«Aquest hivern —continuava dient— m'enfronto a molts problemes: la meua cel·la no té calefacció i no té una porta adaptada per protegir-me del fred penetrant, també les mesures de seguretat no són gens adients, no en tinc prou de realitzar les necessitats quotidianes i estic molt lluny de Lahore, per tant, els meus familiars no aconsegueixen ajudar-me.» I conclou la seva carta: «Vulgueu, Sant Pare, acceptar els meus millors desitjos per a l'any nou. Sé que vos pregueu per mi amb tot el cor. I això em dona la confiança que un dia la meua llibertat serà possible. Segura que em recordareu en les vostres pregàries, us saludo amb afecte. Asia Bibi, la vostra filla en la fe.»

Pressió internacional

En aquests últims anys, Asia Bibi s'ha convertit en un símbol mundial de la lluita contra la llei injusta de la blasfèmia, instaurada al Pakistan en l'època colonial per evitar enfrontaments religiosos. Avui, però, la llei antiblasfèmia constitueix un instrument fort de repressió contra les minories. Els diferents intents de reforma al llarg dels anys no han tingut èxit, a causa de la pressió terrible dels fonamentalistes islàmics. Tant és així que el 2011 van ser assassinats un governant musulmà i un ministre cristià que s'oposaven a la llei i que en demanaven la reforma.

Asia Bibi no ha perdut mai ni la fe ni l'esperança i ha donat un testimoni extraordinari de confiança en Déu

Si finalment fos declarada innocent i se li atorgués la llibertat, la intenció és portar-la a Espanya, on demanaria l'asil

arrestats a Lahore per blasfèmia acusats de posseir i d'haver publicat material irrespectuós en relació amb l'islam.

La comunitat internacional pressiona el govern del Pakistan perquè alliberi Asia Bibi. Milions de signatures d'arreu del món ja han demanat que la pena de mort li sigui commutada. L'alliberament d'aquesta pàgana pakistanesa seria el primer pas perquè aquesta llei injusta sigui revocada. Però no serà gens fàcil... En els darrers anys, més d'un milió i mig de musulmans han saltat als carrers al Pakistan per demanar-ne l'execució. El seu mateix advocat, Saiful Mulook, que professa la religió musulmana, viu amenaçat de mort i la seva vida corre un perill seriós.

Mentrestant, és probable que els familiars i la defensa d'Asia Bibi en demanin el trasllat de la presó de Multán a la de Lahore, per facilitar les visites del seu marit i els seus cinc fills. Al llarg d'aquests cinc anys de privació de llibertat la seva família ha patit grans impediments per visitar-la, tot i que amb el suport de diferents ONG hi han pogut mantenir el contacte freqüent.

La suspensió cautelar de la pena de mort d'Asia Bibi obre les portes a l'esperança. Amb tot, les campanyes que en demanen l'alliberament continuaran mantenint la pressió internacional. Fins i tot encara que finalment la Cort Suprema en ratifiqués l'execució, hi ha prevista una petició d'indult al president del Pakistan i un pla per treure-la ràpidament del país.

Actualment continuen al corredor de la mort centenars de persones, la majoria pertanyents a les diferents minories religioses, acusades de blasfèmia. I el degoteig d'acusacions continua. Pocs hores després de fer-se públic que la Cort Suprema del Pakistan havia suspès cautelarment la pena de mort per a Asia Bibi, dos germans cristians van ser

VALL DE

NÚRIA

Grup FGC

Santuari de la Mare de Déu de Núria

El Sant Pare va concedir el títol de Basílica Menor al Santuari de Núria, a través d'un rescripte de la Congregació per al Culte Diví signat pel cardenal Antonio Cañizares. Aquesta concessió, que porta data del 23 de setembre de 2014, respon a la petició efectuada per l'arquebisbe d'Urgell.

La distinció de Basílica Menor l'atorga el Papa a aquelles esglésies més importants que, en atenció a la seva història i cultura, vida litúrgica i pastoral, són particularment significatives. La concessió procura enfortir la vinculació amb l'Església de Roma i amb el Sant Pare, alhora que promou la seva exemplaritat com a centre d'especial acció litúrgica i pastoral a la Diòcesi.

26 basíliques menors a Catalunya

Amb la concessió atorgada a Núria són ja 26 les basíliques menors que hi ha a Catalunya, quatre de les quals es troben a la Diòcesi d'Urgell. A tot el món hi ha 1.600 basíliques menors. De basíliques majors n'hi ha quatre i són totes a Roma.

La imatge de la Mare de Déu de Núria que avui es venera és una talla en fusta d'estil romànic, datada del segle XII o XIII. El Santuari, que pertany al municipi de Queralbs, és un lloc de culte i pelegrinatge des de fa segles. Una butlla papal de l'any 1162 deixa constància d'un alberg per acollir pelegrins a Núria. Hi ha hagut successives reconstruccions d'aquest alberg al llarg de la seva història fins a arribar a l'edifici actual, que es va inaugurar l'any 1911.

Lluny del soroll, el tren cremallera més alt de tota la península

La Vall de Núria, situada als Pirineus Orientals, a 2.000 metres d'altitud, està envoltada d'un conjunt de cims que s'enfilen a quasi 3.000 metres. Només s'hi pot accedir amb cremallera, que té un recorregut de 12,5 quilòmetres, que s'inicia a Ribes de Freser i supera un desnivell de més de 1.000 metres. La vall ofereix diferents possibilitats per fer activitats de lleure, com excursions, sortides a cavall, barques i canoes a l'estiu o pistes d'esquí a l'hivern, entre d'altres.

Allotjament

La vall ofereix diferents opcions d'allotjament, Hotel i Apartaments Vall de Núria, tots ells situats en un entorn privilegiat. Envoltat de cims de gairebé 3.000 metres, els visitants experimenten sensacions úniques en aquests allotjaments d'alta muntanya, equipat amb totes les comoditats al bell mig dels Pirineus.

El Camí Vell - Camí de Pelegrinatge: Queralbs - Basílica de Núria

Camí d'origen medieval, ha estat durant segles l'accés tradicional i principal a la vall i al Santuari de Núria. S'inicia al poble de Queralbs, des d'on s'enfila cap a la muntanya flanquejant el vessant des de la Ruiria fins a l'entrada de les Gorges al pont de Cremal, amb els enormes roquissars del Dui i Totlomón a banda i banda. Ressegueix el riu de Núria tot fent marrades per superar el fort desnivell existent, com el Salt del Sastre, fins a arribar a l'ampli pla de Sallent i finalment a Núria. El camí, en gran part, és romànic si bé fou refet els segles XV i XVI, a causa de la gran popularitat del Santuari al final de l'edat mitjana. En molts trams encara conserva l'empedrat original d'amplada variable.

Ha conegut el pas de ramaders i traginers per a l'abastiment del Santuari, l'activitat minera i l'aprofitament hidrològic, però sobretot el pas de romeus i peregrins, en temps de pau i de guerres, i més tard, l'arribada dels primers excursionistes i esquiadors. La construcció del Cremallera canvià alguns trams del seu recorregut, entrant en progressiu desús i deteriorament fins a tornar a ser totalment refet a mitjan dels passats anys 80.

Us convidem, doncs, a conèixer el «Camí Vell» de Queralbs a Núria, probablement un dels itineraris de muntanya més característics de Catalunya i del Pirineu. Un itinerari immillorable per a la pràctica excursionista, per recordar l'esforç dels primers esquiadors i per gaudir intensament de l'entorn natural de l'alta i mitjana muntanya pirinenca.

El trajecte s'acaba amb la recepció dels pelegrins a la Basílica per part del capellà custodi, on serà segellat el corresponent certificat, amb el lliurament d'un obsequi recordatori.

La inscripció es fa a

<https://infovalldenuria.wordpress.com/pelegrinatge-pel-cami-vell/>

972 73 20 20

www.valldenuria.cat

Punt de vista

Josep Molas

Psicòleg, adjunt a gerència del Centre Català de Solidaritat

I si el problema no fos només la droga?

Amb aquesta pregunta sovint interpel·lem els usuaris i les seves famílies que realitzen un programa de rehabilitació a la Fundació Centre Català de Solidaritat (CECAS). No volem, de cap de les maneres, minimitzar els efectes nocius que les drogues generen en la persona que les consumeix, principalment en el seu sistema nerviós, i que provoquen efectes que alteren les capacitats: la manera de pensar, de funcionar, de relacionar-se amb els altres, d'enfrontar-se als reptes de la realitat... I també a les greus conseqüències socials, familiars i laborals, com poden ser allunyar-se de les amistats, problemes econòmics, problemes judicials, pèrdua de la feina, des d'aquest punt de vista les drogues són un problema greu.

Amb la pregunta «I si el problema no fos la droga?» es vol tornar a la persona en el centre de la seva vida, no com a part del problema sinó com a principal actiu de la seva solució. Una de les característiques de la persona que consumeix drogues, quan aquest consum esdevé un problema, és la de dipositar fora d'ella la responsabilitat. Excusant-se en la dificultat de deixar de consumir, decideix que sigui la família, la societat, la justícia... qui determini si el seu comportament és correcte o incorrecte. Es deixa vèncer per la creença limitadora de l'«estic malalt» i diposita en la substància el govern de la seva vida.

Molt sovint es té la tendència d'identificar darrere la persona amb drogodependència uns atributs (delinqüent, mentider, agressiu, viciós...) que li han creat una imatge social i la mateixa societat ha elaborat uns mecanismes per fer-hi front, el més potent dels quals és el prejudici. Aquests atributs majoritàriament vénen establerts pel desconeixement que la societat té del problema i per centrar-se en la manera de FER de la

persona i no per la seva manera de SER. Aquesta queda amagada darrere la problemàtica. I és precisament en aquesta manera de SER on descobrim la persona amb el seu sofriment, amb el seu dolor, amb la seva història sovint relacionada amb l'abandonament, el maltracte, el dol... i on la droga hi va a trobar habitatge de llarga estada. Però també hi descobrim les seves capacitats, les seves virtuts, les seves oportunitats.

Pensar en un model on la droga no tingui el protagonisme, sinó que es plantegi com un element més de la seva complexitat, ens permet treballar amb el SER de la persona i no amb el seu FER: aquesta és la visió des d'on es treballa en el CECAS.

El Centre Català de Solidaritat (CECAS) és una Fundació privada sense ànim de lucre fundada l'any 1991, que es dedica a l'atenció de persones amb drogodependència, especialment aquelles que es troben en situació d'exclusió social. S'atén tant la persona com el seu entorn familiar. Neix a iniciativa de totes les Càritas de Catalunya i amb el suport dels bisbes de totes les diòcesis catalanes amb la voluntat de cobrir les necessitats de persones excloses amb problemes d'addiccions.

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova

Degà del Capítol Catedral de Barcelona
secretaria@catedralbcn.org

Tres joves

Una religiosa estava arreglant un altar de l'església. Tot d'una, la van cridar tres joves que acabaven d'entrar: «Senyora, senyora!» La religiosa, molt atenta, els va preguntar què volien. Els nois, d'uns catorze anys, li van fer: «Senyora, ens podria repetir el Parenostre? Nosaltres quasi no el recordem.» La germana va quedar parada i els preguntà què els passava. «Senyora, fa pocs dies que un amic de la nostra edat es va suïcidar i voldríem resar per ell.» La religiosa els recità el Parenostre. Però va fer més: els va acompanyar davant la imatge de la Mare de Déu del Roser i va pregar amb ells. Els tres joves li donaren les gràcies i marxaren amb un aire més confortat.

La bona religiosa va tenir l'oportunitat d'una breu evangelització i la va realitzar. Tanmateix hi ha tants nois i noies que, actualment, gairebé no han rebut cap ensenyament religiós! No han tingut classe de religió a l'escola i, amb prou feines han assistit a la catequesi. En això es dona una notable manca de la nostra identitat. La societat occidental té les arrels en el cristianisme. Només cal llegir la història d'Europa. En els seus fonaments hi ha un pensament i una manera cristiana. La nostra vida, els costums, l'art, les lleis... Tot es configurarà, en la nostra era, en la fornal de les virtuts del cristianisme. Oblidar aquest fecund punt de sortida desestabilitza la nostra societat. Falta religiositat, però també cultura. És ben trist que no puguem llegir ni el Llibre dels Llibres, la Bíblia, que té un abast universal.

També s'hauria de tenir present la manera de fer la catequesi. En aquest cas, preocupa que els nois i noies no sàpiguen les oracions cristianes més elementals. Em va impressionar, en un enterrament, com algunes persones llegien el Parenostre que estava escrit en el recordatori del difunt. És que no sabien el Parenostre!

A propòsit de...

P-J Ynaraja

Capellà del Montanyà
ynaraja@ynaraja.e.telefonica.net

La guatlla

La veritat és que no recordo haver vist mai aquesta au en llibertat. La raó que en dedueixo és que és fugissera i de plomall mimèticament molt adaptat als conreus de la Meseta, així que és difícil distingir-la.

En l'actualitat, la cria prolifera en captivitat. Se n'aprofiten els ous, que es troben al supermercat, i la carn, que diuen que és molt saborosa i de qualitats dietètiques immillorables. Aquestes guatlles sí que les conec. Son gal·linàcies, de mida menor que la perdiu, de cos rodó, però de vol ràpid i lleuger.

La guatlla ocupa un lloc emblemàtic en la història d'Israel, concretament en el transcurs de l'Èxode. El poble elegit, que gaudeix de llibertat, però que no l'aprecia, enyora les viandes d'Egipte, els porros o els cogombres senzills. Reclamen ajuda a Jahvè. Déu els envia el manà i les guatlles. El segon quedarà en els seus records com un prodigi enigmàtic, les aus com una vianda exquisida.

La guatlla és una au migratòria, que ho fa en grans estols i recorrent distàncies descomunals. Passa l'hivern septentrional en terres africanes. Evidentment, no fa el desplaçament en una sola jornada. Cap al vespre les aus baixen a terra i busquen el descans en llocs despoblats. Aquesta vegada es van equivocar. En els dos passatges, als quals em referiré, aterren a prop del campament dels nostres israelites que aprofiten per agafar-les i consumir-les. La primera vegada amb èxit total, la segona, el resultat és parcial.

Vaig llegir en un llibre que no em van tornar, que el nostre animal, en moments de perill del qual no pot escapar, és capaç de segregat al seu interior substàncies desagradables i tòxiques per a qui la consumeixi. Els autors que he pogut consultar es limiten a dir que els mals que van patir els israelites van ser a causa de la seva cobdícia, i que sofririen una indigestió malèvola.

Aquests episodis són els únics en què el text es refereix a les guatlles. Em limito a transcriure'ls.

Èxode 16,12: «Al vespre menjareu carn, i al matí us saciareu de pa.»

Nombres 11,31: «Llavors el Senyor va aixecar un vent de la mar, que portà guatlles i les va fer caure sobre el campament... El poble va passar arreplegant guatlles tot aquell dia, tota la nit i tot l'endemà... encara tenien la carn entre les dents, sense haver començat a mastegar-la, que el Senyor va mostrar la seva indignació contra el poble i el colpí amb una gran mortaldat.

Salm 105,40: «Quan demanarem menjar, els envià guatlles.»

Saviesa 16,2: «En canvi, al teu poble, Senyor, en comptes de castigar-lo, l'afavorir procurant-li guatlles, un plat exquisit.»

Saviesa 19,11: «Enduts pel desig, reclamen menjar delicats. veieren néixer una nova mena d'ocells, les guatlles que pujaven de la mar.»

Signes d'avui

Lluís Serra Llansana
llserrall@gmail.com

El treball del terapeuta

L'encàrrec no admet cap dubte (Ac 16,22-34). L'escarceller ha de garantir la seguretat màxima perquè Pau i Siles, els seus presoners, no s'escapin. Han rebut una pallissa ben forta i estan esgotats. L'escarceller els tanca al calabós de més endintre i els engrillona els peus. Ells pregunten i canten himnes. A mitjanit, un gran terratrèmol somou els fonaments de la presó, s'obren totes les portes i es trenquen totes les cadenes. L'escarceller es desperta i pensa que els presos s'han escapat. Vol matar-se abans que ho facin les autoritats. Pau li ho impedeix amb veu forta: «No et facis cap mal, que tots som aquí!» L'escarceller demana llum, entra a dins de la cel·la i els descobreix a tots sense faltar-ne cap. Els du a fora del recinte i, estirant-se als seus peus els diu: «Senyors, què he de fer per salvar-me?» La resposta no es fa esperar: «Creu en Jesús, el Senyor, i us salvareu tu i tota la teva família.» En plena nit, se'ls endu a casa, els renta les ferides i rep el baptisme amb tota la família.

Pau i Siles estan ferits. Necessiten guariment, però reben una demanda de l'escarceller molt precisa: què he de fer per salvar-me? Ells no el poden salvar, sinó només indicar-li el camí. Ells no tenen la solució, però canalitzen la resposta: «Creu en Jesús, el Senyor.» La salvació prové de Déu. Gairebé sempre a través dels homes, però mai no són ells els que l'atorguen. No hi ha espai per a l'orgull. Només el camí de la humilitat permet ser transmissors de la salvació. Són conscients de les seves febleses. Les seves ferides els ho recorden.

L'escarceller actua de terapeuta. Es preocupa per la seva salvació, per trobar el sentit últim de la seva vida, per portar una vida de treball personal que

L'ego tancat a la presó es dilueix als espais de llibertat i d'amor

faci miques les cadenes que col·loca als altres. També les seves pròpies. El terratrèmol obre l'espai a la llibertat. Les portes tancades s'obren. Els grillons es destrueixen. L'ego tancat a la presó es dilueix als espais de llibertat i d'amor.

Per això, l'escarceller, que abans posava els grillons, ara renta les ferides dels presoners. Orientada la seva vida espiritual, és capaç de traduir la seva compassió en misericòrdia. Ha estat a punt de triar la mort i el suïcidi, que són les opcions de l'ego. Inspirat en l'essència de la salvació, treballa a favor de la vida: renta les ferides dels altres. Aquesta és ara la seva feina. Per arribar-hi, ha passat per un terratrèmol, una crisi existencial i el desig de salvar-se. Els canvis profunds sovint requereixen sacsejades fortes. Sofriment i angoixa acostumen a acompanyar en aquesta evolució personal. El missatge del que és inesperat, el que és imprevisible, el que és incontrolable. Qui no ha viscut aquesta experiència difícilment podrà ajudar els altres. L'escarceller deixa els recintes de la presó de l'ego per retornar a la llibertat de casa seva. Un procés que, sovint, es fa en plena nit.

Finestra a la vida

Victòria Molins, s.t.j.
viqui70@yahoo.es

Només l'amor pot guarir l'ànima

Fa anys, quan jo encara era jove i no havia penetrat gaire en els secrets de la vida, una persona preocupada per la meua formació em va dir una cosa que no he oblidat: «La vida et retorna en forma d'esdeveniments la resposta a les preguntes que li has fet amb la teua conducta.»

Ara, molts anys després, a la meua vellesa, s'ha fet realitat aquesta asserció. Sovint trobo aquestes respostes que em dona la vida en el món que m'envolta. I una de les conseqüències a les quals em fa arribar amb més

Sovint trobo la resposta de la vida en el món que m'envolta

contundència és aquesta: només l'amor guareix l'ànima.

Han estat unes converses sostingudes aquesta setmana les que m'han fet pensar.

Dues persones molt diferents.

L'una em va sorprendre per la seva història. Escoltant-la durant més d'una hora —que em va passar de pressa, ho confesso— vaig imaginar-me aquelles flors que semblen un miracle de la naturalesa, que creixen enmig d'uns totxos o d'un arbre sec. Una noia jove, nascuda en el si d'una família amb problemes, pare alcohòlic i maltractador, problemes de droga al seu costat, abusos sexuals des de petita al mateix entorn... i una riquesa d'ànima increïble amb una capacitat d'interiorització i uns coneixements d'autodidacta que ja voldrien posseir molta gent amb més cultura. En la conversa vaig descobrir el punt d'inflexió que li havia permès arribar a la situació actual: l'amistat amb una persona que la va entendre i estimar en un moment de la seva vida, un capellà que, malauradament, va morir. Per descomptat, li vaig oferir la meua amistat...

L'altre cas és diferent i semblant alhora. Vull dir que confirma l'afirmació inicial que només l'amor pot guarir l'ànima de les persones.

Li costa expressar-se en castellà o en català. Ell no ha tingut problemes familiars, senzillament perquè no ha tingut mai família, malgrat que costi de creure. L'única influència que ha tingut ha estat la dels carrers, la dels centres de menors i la presó. «Jo sempre he estat un número o un nom als ordinadors. Només he començat a ser persona quan tu m'has estimat. De vegades somio que tu em vénis a veure cada setmana i que ets la meua mare. T'ho juro. I quan em desperto veig que no és un somni, que és una realitat i que et puc esperar els dimarts. Ara tinc ganes de canviar de vida perquè sé que te n'alegraràs amb mi...»

Un número o una fitxa a l'ordinador que va passant d'un centre a un altre, fins que arriba als fitxers de la comissaria i de les presons. Això ha sentit que és la seva vida. Quan m'agafa les mans i em diu aquestes coses tinc la més meravellosa demostració d'aquestes senzilles paraules de santa Teresa: «Amor saca amor.»

Zoom

Eduard Brufau

Els ramaders francesos estan en peu de guerra en protesta pel poc que se'ls paga per la carn que produeixen. Per tal d'exigir al govern mesures concretes ja fa dies que bloquegen carreteres i diversos punts estratègics del nord de França, sobretot de Normandia i Bretanya. A la fotografia, la coneguda abadia del Mont-Saint-Michel amb un dels accessos bloquejats.

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

Membre de la Societat Espanyola de Medicina Marítima

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS
- NÀUTICA

INFORMEU-VOS-EN:
Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de *Catalunya Cristiana* tindran un descompte de 10 euros

Esqueles a Catalunya Cristiana

Tel. 934 092 810

Missatge inequívoc

Un crucifix on la creu ha estat substituïda per una falç i un martell, transmet, segurament entre altres, un missatge inequívoc: si la creu va ser l'instrument d'execució de Crist, hi ha hagut, i encara hi ha, moviments polítics que tenen la falç i el martell com a símbols propis, que han martiritzat milers de cristians només pel fet de ser seguidors de Crist. A qui podria molestar aquest crucifix és als seguidors d'aquesta ideologia. Per als cristians, fa memòria d'un nombrós grup de màrtirs.

RAMON PALLÀS ARENY
Barcelona

Recordant el beat Pere Tarrés

Els que de joves hem estat avantguardistes de la Federació de Joves Cristians, i que ara hem complert més de noranta anys, recordem amb gran devoció el beat Pere Tarrés, delegat dels avantguardistes. Vam tenir la sort de col·laborar en la seva tasca apostòlica fins al 20 de juliol del 1936, quan a Catalunya s'implantà la revolució anarcomarxista.

Coneixem la vida de Pere Tarrés fill de Manresa i de família obrera i hem llegit amb gran interès les seves memòries, els anys que fou perseguit. Del final de les memòries recordem una frase que no podem oblidar. Pere Tarrés diu que el dia que l'Església catalana va recuperar la llibertat, després de tres anys de persecució i martiris, els catòlics catalans van sentir i van manifestar una gran alegria.

Això és veritat. El gener del

Farmacèutics irresponsables o responsables

L'any 2009, el govern va decidir que la píndola de l'endemà es podia vendre sense prescripció mèdica i, des que no cal recepta, les vendes s'han triplicat (ho diu Cofares, la principal distribuïdora farmacèutica espanyola).

Segons un estudi elaborat per l'Agència Espanyola de medicaments i productes sanitaris, els efectes secundaris del consum d'aquesta píndola són: embaràs ectòpic o extrauterí, tromboembòlia venosa —malaltia cardiovascular que pot bloquejar una vena dels pulmons—, vertígens, dolors abdominals, cefalees, mastàlgia, increment del risc de càncer de fetge i pàncrees, entre altres.

D'aquesta manera, es va posar a l'abast dels nostres joves de qualsevol edat aquesta «bomba hormonal», amb efectes sovint negatius sobre la salut de les usuàries.

Recentment és notícia que 16 farmacèutics decideixen no dispensar aquesta píndola, tot i que per a ells suposa menys ingressos. L'associació d'empreses de planificació familiar de Catalunya es queixen, i volen boicotejar-los pel fet d'acollir-se a l'objecció de consciència en la dispensa de la píndola de l'endemà.

L'actitud d'aquests farmacèutics em sembla una posició del tot valenta, responsable i alhora de persones que vetllen per la salut dels seus clients. La dispensació de la píndola de l'endemà, a més dels efectes secundaris descrits, ha incitat al consum sovint irresponsable, a la banalització de les relacions sexuals, a l'increment de malalties de transmissió sexual i a l'increment d'embarassos no desitjats.

Senyors empresaris de planificació familiar: quin interès tan poderós deuen tenir vostès per voler impedir als farmacèutics el dret d'objecció de consciència, i fer aquests actes d'intrusisme professional!

GEMMA ROS VALLS
Blanes

1939, el dia que els polítics que cooperaren en la desfeta de l'Església passaren la frontera, les famílies cristianes van poder tornar a assistir a la missa dels diumenges i a rebre els sagraments. Els infants van tornar a ser instruïts pel catecisme. Una mare de família va

exclamar amb entusiasme: «Jesús sagramentat, després de tres anys de catacumbes, ha tornat als sagraments de les nostres parròquies. Donem gràcies a Déu.»

FRANCESC A. PICAS
La Jonquera

Podeu enviar les cartes a: redaccio@catalunyacristiana.cat

Amb bon humor

El Consultori

PREGUNTES I RESPOSTES
SOBRE DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Pa sense gluten

Enguany, la meua filla va fer la Primera Comunió. Pateix celiaquia per la qual cosa no pot prendre cap aliment amb gluten. Per a la seva Primera Comunió vaig comprar a través d'internet unes formes sense gluten que jo mateixa vaig dur al sacerdot. El rector em va dir que no les podia utilitzar perquè no tenien gens de gluten. Al final la meua filla va combregar bevent una mica de vi consagrat. Aquesta manera de procedir és correcta?

La seva consulta em recorda un cas molt semblant que va passar a la meua parròquia. Una mare d'una nena celíaca em va dir que em procuraria formes adients des d'una associació per als afectats de celiaquia. Quan me les va portar vaig constatar que no només no tenien gens de gluten sinó que eren de farina d'arròs. La nena va haver de combregar bevent una mica de vi consagrat perquè no vam tenir temps de procurar-nos formes amb una mínima quantitat de gluten i que són apropiades per a la consagració. La matèria d'un sagrament, en el cas de l'Eucaristia el pa i el vi, és un assumpte de gran importància i que depèn de la Santa Seu. S'han donat unes normes al respecte que han de ser conegudes. Les va donar la Congregació per a la Doctrina de la Fe i continuen vigents. Pel que fa al punt consultat es diu explícitament: «Pel que fa al permís d'usar pa amb poca quantitat de gluten:

La llicència respectiva pot ser concedida per l'Ordinari als sacerdots i laics afectats de celiaquia, prèvia presentació del corresponent certificat mèdic. Les condicions per a la validesa de la matèria són: 1) Les hòsties especials sense cap quantitat de gluten són matèria invàlida per al Sagrament. 2) Aquestes hòsties, en canvi, són matèria vàlida si en elles roman la quantitat de gluten suficient per obtenir la panificació, si no s'han afegit matèries estranyes i si el procediment usat per a la seva confecció no desnaturalitza la substància del pa.»

La norma és clara i cal preveure els casos possibles en una parròquia o comunitat. Especialment, quan s'inicia la catequesi cal esbrinar si hi ha nens celíacs perquè és normal durant la catequesi de Primera Comunió fer uns quants assajos de la celebració amb pa sense consagrar. També és molt possible que la quantitat de gluten present en una partícula de pa tan petita no tingui cap efecte negatiu per a la salut del combregant. De tota manera, aquesta és una eventualitat que s'ha de consultar amb el metge.

• Per enviar consultes al Dr. Mateo:
elconsultori@hotmail.com
www.balmesiana.org
apartat de correus 121 - 25620 Tremp (Lleida).
A Ràdio Estel, de dilluns a divendres,
a les 23.00, podeu escoltar la versió
radiofònica d'El Consultori

La millor arma contra el fonamentalisme és l'educació

Miquel Àngel Pérez Sánchez
ONG Makary Blangowa

Estimats amics i col·laboradors de les missions de Makary i Blangowa, En aquest estiu s'està vivint a la zona del llac Txad una situació especialment greu. El diumenge 12 de juliol dos kamikazes van provocar una matança a Fotokol. A N'Djamena els atemptats s'estan intensificant, el més greu en ple mercat central, que els que heu viatjat a la zona ja coneixeu. El dolor i la sang sembla que es volen apropiat de la regió.

La resposta a la barbàrie terrorista és militar, els exèrcits de Nigèria, el Txad i el Camerun lluiten contra el terror, fent servir les armes i, previsiblement, aportant també ells una mica més d'aquest dolor.

He parlat amb Justin, el metge de Fotokol, que és qui coordina la tasca de socors als refugiats que es fa des de la diòcesi. Molt a prop seu va esclatar una de les dones kamikazes. Està molt desmoralitzat, la guerra amb Boko Haram ha entrat en una nova fase, més perillosa i imprevisible. En qualsevol lloc pot passar el pitjor.

I nosaltres, què hi podem fer des d'aquí? Possiblement la resposta armada a les agressions terroristes és inesquívable, però sabem que només amb violència no s'atura la violència.

Com podem, doncs, nosaltres plantar cara a l'abús extremista? Precisament els mateixos terroristes ens en donen una bona pista. Ells es diuen Boko Haram. *Boko* ve de *book*, «llibre» en anglès, i *haram* vol dir «prohibit», «no permès».

Els no volen l'educació, especialment l'educació de les dones. Per què? Una persona que rep educació, que sap llegir, que aprèn de la riquesa cultural i social que té el món, descobreix la seva pròpia dignitat, les seves pròpies possibilitats de desenvolupar-se com a persona. I llavors ja no és tan fàcil casar-la amb qui ella no vol, o que segueixi unes normes que no entén, o que sigui submissa a un sistema social que elles o ells poden veure com una presó.

El fonamentalisme no és un problema religiós. Entre moltes altres raons, és la resposta cega i matussera a un món canviant; a un món que es vol renovar, a un món nou, que

Infants que reben educació a les missions de Makary i Blangowa.

gràcies a l'educació de les persones, té ànsies de llibertat. I aquest món nou deixa descol·locats aquells que ja estaven bé al món antic, i on tenien les de guanyar i manar.

A les missions de Makary i Blangowa s'educa, es formen noves generacions d'infants i joves, nens i nenes. Les escoles continuen obertes, i malgrat que molts han marxat de Blangowa, estan plenes. Aquesta és la nostra millor arma, la més potent i la més robusta. Educar, donar futur, no sucumbir. Estem molt orgullosos de tots els que fan possible que les escoles continuïn obertes. Els professors, els infants que vénen, els pares que els envien, l'Església diocesana de Yagoua.

En aquests temps difícils hem de saber de quin bàndol estem. Amb l'educació o la barbàrie, amb el futur o amb el passat, amb la llibertat o amb la submissió.

Per això us demano que continueu ajudant perquè les escoles estiguin obertes. Aquest any hem fet un gran esforç amb els refugiats, i da-

vant la urgència del seu patiment, hi hem enviat més del doble que enviem cada any. Als trenta mil euros vàrem afegir-ne quaranta mil més. La nostra opció ha estat ajudar els refugiats sense deixar de banda les escoles. Els nostres recursos, o sigui, les vostres quotes i ajudes no augmenten gaire, i les escoles demanen més. La misèria que s'imposa a la regió deixa moltes famílies sense recursos, sense poder

pagar la petita quota escolar.

A l'hora actual, hem de ser conscients de la situació. Confio que farem el possible perquè l'ajuda no decaigui, i l'esperança per a ells i per a nosaltres continuï ben viva.

Les aportacions solidàries es poden fer al compte
2100 0540 30 0200209561

Encontre de la Unió Apostòlica del Clergat

Mn. Antonio Bordà Belmonte
Director de la UAC

Aquest any 2015 hem fet la trobada de la UAC de Catalunya al poble de Begues, mirant a la muntanya, més amunt de Gavà, al Centre d'espiritualitat Josep Manyanet, ha durat tres dies, ens hi vam incorporar el dia 6 de juliol a la tarda i vam acabar el 9 al migdia, després de dinar, un dijous.

Durant aquests dies hem compartit la pregària, la litúrgia de les hores, la missa, i vuit conferències, de diversos temes com la misericòrdia, santa Teresa de Jesús, els congressos litúrgics de Montserrat, la vida del pare Manyanet, sobre la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat i el directori homilètic.

Hem tingut estones per escoltar i també per dialogar els uns amb els altres, compartir experiències, exposar opinions. El lloc el vam haver de compartir amb una colònia de nens, la qual cosa significa que tot el dia hi havia activitat i moviment.

Aquest any va preparar la trobada la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat, per això era necessari que també dediquéssim mig dia a visitar la diòcesi, vam anar a veure la catedral, antiga església parroquial, i també vam anar a visitar la Casa de l'Església i el Sr. bisbe Agustí Cortés Soriano va presidir la Santa Missa, allà vam poder menjar i així acabar la nostra trobada. Una diòcesi nova, amb tot just deu anys de caminar, però amb il·lusió de servir i anunciar l'Evangelí.

Ens vam acomiadar fins l'any vinent, que pensem fer la trobada a Sarrià, a la casa dels Jesuïtes, els primers dies del mes de juliol. Durant l'any també tenim comunicació d'uns amb altres i esperem augmentar en nombre l'any que vindrà, aquest n'èrem quinze.

María Jesús Lanaspá Ferrer

4/11/1919 — 14/07/2015

LIV anys al servei de l'Església

La missa exequial va tenir lloc a la Residència de les Germanetes dels Pobres el 15 de juliol del 2015.

Les despulles es varen traslladar al cementiri municipal de Sant Julià del Montseny

SANTA TERESA, AVUI

«Panem nostrum quotidianum da nobis hodie» (Camí de Perfecció 33-35)

Àngel Briñas
Carmelita descalç

«La importància d'endinsar-nos al nostre interior a soles amb Déu» (Camí 35,1)

No és gens fàcil ajustar els capricis de la nostra voluntat a la voluntat alliberadora de Déu. Doncs bé, Ell mateix, ens diu Teresa, proporciona el remei perquè es pugui aconseguir aquesta comunió de voluntats. És sorprenent la iniciativa constant de Déu per sortir al pas de les dificultats humanes. L'Eucaristia n'és una prova evident. Jesús es determina a quedar-se amb nosaltres i li demana al Pare que secundi aquest desig seu de tal manera que els seus germans, tots nosaltres, mai no manquin de la seva proximitat real encara que velada.

Teresa fa servir aquesta petició per aprofundir en la pregària de recolliment. Davant la presència certa de Jesús en l'Eucaristia, no troba millor moment per a l'atenció amorosa i el tracte íntim amb Ell que quan es converteix en hoste de la nostra pròpia interioritat. Prendre consciència

d'aquesta proximitat i exercitar-hi l'amistat amb Ell concentra energies i consolida determinacions. «No s'està amb nosaltres sinó per ajudar-nos, animar-nos i sustentar-nos a fer aquesta voluntat que hem dit que s'acompleixi en nosaltres.»

La iniciativa amorosa del Pare coincideix amb el desig del Fill: «Que, ja que Sa Majestat ens el donà i envià al món únicament perquè volia, ell, ara, tampoc no ens vol desamparar per la seva pròpia voluntat, sinó estar-se amb nosaltres per a més glòria dels amics.» Cert que, com diu ella, cal «esforçar la fe». I és llavors quan el diàleg es fa més concret perquè es reconeix la presència solidària de Jesús en el pa i en el vi. «I, malgrat que no sentís devoció, la fe li assegurava que era certament allí.»

El fet de rebre Jesús i, tot seguit, passar d'Ell no solament és falta de delicadesa, sinó pèrdua d'enteresa i font d'esclavituds. Ara bé, la sol·licitud i l'atenció a qui s'ha fet present per enfortir la voluntat de fidelitat de la persona no es perden en el no-res. Amb la seva gràcia particular Teresa ho expressa així: «I Sa Majestat no sol pagar malament l'hostalatge si se li fa bon acolliment.»

HORTICULTURA CAPUTXINA

Sobre la manera fraresca de sembrar les sements

Fra Valentí Serra de Manresa
Arxiver dels caputxins de Catalunya

Antigament els hortolans caputxins, abans de sembrar les llavors (o sements), les solien posar en remull per tal d'accelerar-ne la germinació i també les regaven amb fems de corral estovats amb aigua (preferentment de pluja, que es creia més rica en nitrats), tot aplicant per a la sembra de les llavors en llurs hortes i jardins alguns dels seus secrets d'horticultura pràctica com era, per exemple, el fet de plantar els naps ben lluny de les cols, o escampar cendra de faveres després de sembrar les sements de les hortalisses i, així, aconseguir que les mates de julivert creixin ben ufanoses...

Justament, el julivert, en la tradició remeiera dels frares, era una planta usada com a contraverí i, segons escriví el pare Ignasi Arena da Piazza, abans de sembrar-lo, recomanava de posar a estovar les sements del julivert dins de vinagre: «Per certas plantas que se tenen en respecte, se poden usar cuidados majors. Hi ha [alguns] que posan en infusió las llavors ab aygua y un poch de nitre, y ab semblant aygua regan las plantas y prenen un notable increment per provar que las sals són lo principi de la feconditat. Altres redueixen a pols los fems de ovella y los desfan ab aygua, de qual o ab ella regan las plantas, y n'han surtit de bastant poderosas [...] Per adelantar la florida se podran posar en obra ab las nostras plantas de flors certs secrets de Agricultura. Se posa en infusió ab aiguarent llavò[r] de enciam, de escarola, de brócoli, y se mescla ab la terra cals fosa y morta, reduhida en pols ab un poch de colomassa. En quaranta vuit horas se tindrà enciam, escarola, brócoli. Voleu promptament julivert? poseu la llavò[r] en infusió ab vinagre, después de haver-la sembrada ab terra bona, tirar-hi sobre molta sendra de faveras, luego regar la terra ab esperit de vi y cobrir-la ab roba de lli, [y] en pocas horas naixerá lo julivert de la terra.»

Els frares caputxins, amb el desig de salvaguardar la seva tradició, quan posaren per escrit llurs tradicions agràries volgueren explicar la manera adient de plantar o sembrar les llavors de les hortalisses, llegums, flors i plantes remeieres. Segons la versió catalana del tractat d'horticultura i jardineria dels frares italians escrit pel pare Ignasi Arena de Piazza —i que l'any 1800 traduí al català el reverend Josep Fons—, es recomanava d'esperar sempre les pluges primerenques:

El gravat mostra un pagès amb una parella de mules llaurant la terra.

El julivert, en la tradició remeiera dels frares, era una planta usada com a contraverí

«Per plantar se acostuma [a] esperar las primeras plujas per apaciguar lo foch que ha pres la terra del sol del estiu, qual ab la aigua pot excitar alguna fermentació per la que algunas llavors de las millors plantas ne pateixen, encara que ab altres de major resistència las pot molt ajudar apresurar y a náixer. Se procurará per plantar que la terra no sia massa aixuta, però que estiga en la mediania, perquè si és seca

después regant-la fermenta y se infla, y sinó té per escampar-se, especialment si és en testos, se restreny en si mateixa y se fa dura a tal grau que quasi se afoğan las plantas y las tendres arrels no la poden penetrar y per lo mateix no poden profundisar-se.»

Els frares, que ja des d'antic practicaven una agricultura de caràcter «ecològic», solien aprofitar al màxim l'aigua de la pluja a través de les «mulladures». Segons Joan Torrent Boschdemont: «La *mulladura* (humectació) que se verifica construint diferents rases, unes horitzontals a les altres y la solera de les quals sia horitzontal també, al objecte de retenir l'aigua de les pluges, la qual en lloch d'escórrers cap a n'els rius, se filtra a través de la terra donant vida a les plantes» (cf., *Llissóns d'Agricultura Moderna*, Figueres 1909, p. 31).

Aquest gravat que acompanya l'article mostra un pagès amb una parella de mules llaurant la terra en bona soa, prèviament preparada amb mulladures per tal de sembrar-hi les sements. Aquesta humitat era favorable al conreu de les cols que, com deien els antics frares, volien un hort fresc i ben ventilat: «Las cols volen ser sembradas y trasplantadas ab fem ben podrit y reposat. Después de tres semanas de trasplantadas se entrecavan bé, y se van acostant fems y terra a la soca. Alguns sembran sal o cendra sobre la superfície de la terra per a defensar-la dels cuchs y altres insectos. Las cols no volen ser trasplantadas prop de ceps, ni orenga, ni ruda perquè hi tenen gran antipatia. Tota col se trasplanta a la una cara del solch tres pams de planta a planta. Los terrenos frescos y ben ventilats són los que més se adaptan a tota espècie de col. Se trauran las fullas mortas, podridas o mortificadas del gel o fred. No convé usar de fem nou per a adobar estos viviers perquè afavoreixen molt a la cria y propagació del pugó, est danya molt allá ahont hi ha cols sembradas [y] a fi de exterminar-lo se tirarà sobre ellas cendra, y se regaran copiosament molt dematí, antes de sortir lo sol. Las plantas nascudas de llavors vellas són menos exposadas de pugó. Las cols picadas y aplicadas en cataplasma són bones per a curar lo reumatisme, poagre, inflamacions y llagues» (BHC, *Lo jardiner hortolá*, III-11). A l'article vinent, si Déu vol, us parlaré de manera més extensa a propòsit de les característiques principals del conreu ecològic en la tradició dels caputxins.

Ràdio Estel

es mou amb tu!

Descarrega't ja la nostra aplicació per a dispositius mòbils

Disponible a:

App Store

Google play

FESTES I SANTS

La invenció del cos de sant Esteve celebrada el 3 d'agost

Joan Arimany i Juventeny
Llicenciat en Humanitats, especialitzat
en religiositat popular
www.joanarimanyjuventeny.cat

Algunes parròquies que tenen sant Esteve, conegut com el *protomàrtir*, com a titular, celebren la seva Festa Major el 3 d'agost i no l'endemà de Nadal, com semblaria escaure's millor. Aquest fet es deu a la circumstància, poc habitual en el santoral, que sant Esteve té dues dates per festejar-lo. En el cas que tractem és la commemoració de la invenció, o descoberta, del cos de sant Esteve.

Iacopo da Varazze explicava a la *Llegenda àuria* que un personatge, anomenat Gamaliel, havia recollit el cos de sant Esteve del lloc on havia estat lapidat i l'havia enterrat al seu propi sepulcre. Gamaliel, segles després, es va aparèixer durant tres nits seguides a un sacerdot de Jerusalem, de nom Llucià. En aquestes li va indicar el lloc on estava enterrat Esteve. Aquests fets van tenir lloc entre el 3 i el 20 de desembre del 415. La notícia de la localització de les relíquies es devia divulgar per tots els territoris cristians amb molta empenta.

Una informació que constata el relleu de la descoberta és la *circular* del bisbe Sever de Menorca. Aquest document dóna a conèixer els fets esdevinguts entre el 2 i el 9 de febrer de l'any 418. A l'illa balear es va aturar Pau Orosi amb les relíquies de sant Esteve que, des de Jerusalem, transportava a terres peninsulars hispàniques. El bisbe Sever, animat per la presència de les restes del *protomàrtir*, va promoure i aconseguir la conversió dels jueus de la ciutat de Magona, l'actual Maó. Aquest text constata com, passat poc més

Iacopo da Varazze explicava que un personatge havia recollit el cos de sant Esteve del lloc on havia estat lapidat i l'havia enterrat al seu propi sepulcre

de dos anys de la seva invenció, les relíquies de sant Esteve ja viatjaven a casa nostra.

Precisament, afirma Jordi Bolòs en les seves obres, moltes de les esglésies consagrades al sant podrien tenir el seu primer fonament en aquesta època de l'antiguitat tardana. És el cas de Sant Esteve de Vila-setrú, a la comarca d'Osona: en un document de l'any 906 se l'assigna com a sufragània de Santa Maria de Manlleu «com solia tenir en temps antics». Precisament, aquest temple havia celebrat la seva festa major en la data de la *invenció*.

CONSELLS PER A L'ESTIU

Vacances sense accidents!

Quan arriba el bon temps ens agrada gaudir d'activitats a l'aire lliure: passejar, anar a la platja, fer travesses o excursions a la muntanya. Per això és important prevenir els accidents més habituals com les caigudes, els cops de calor i la insolació, els ofegaments a l'aigua, la deshidratació o les cremades solars.

Quan sortiu a passejar, utilitzeu sabates amb sola de goma que no rellisquin i agafin bé el peu, eviteu l'ús de xanquetes de plàstic, esclips i sabates de taló alt. Si hi ha antecedents de caigudes, eviteu sortir sols al carrer i utilitzeu un bastó o caminador per augmentar la seguretat i aneu amb compte quan camineu per la sorra de la platja.

Si aneu a la platja, compte amb el bany! L'ofegament accidental representa la cinquena causa de mort per lesió en les persones majors de 65 anys dels països de la Unió Europea. Per prevenir-lo, abans de banyar-vos a la platja, consulteu l'estat del mar a través

Si aneu de travessa o d'excursió feu servir gorra i ulleres de sol, i eviteu l'exposició prolongada al sol

Montserrat Lamoglia
i Jordi Ardamuz
Infermers i professors de la Facultat de Ciències de la Salut Blanquerna-URL

del color de les banderes que hi ha al llarg de les zones de bany (el color verd indica que les condicions pel bany són bones, el groc que cal tenir precaució i el vermell prohibeix el bany). També és recomanable que no us banyeu sols ni just després de menjar, comproveu abans la profunditat de l'aigua, mai consumeu begudes alcohòliques abans o durant el bany, utilitzeu una armilla salvavides durant qualsevol activitat aquàtica, i mesureu les forces —no sobrevaloreu la vostra capacitat per nedar i per enfrontar-vos a situacions adverses com les onades grans.

I si aneu de travessa o d'excursió feu servir gorra i ulleres de sol, i eviteu l'exposició prolongada al sol. A més recordeu portar sempre aigua, fruita o fruita seca, i anar ingerint líquids cada 20 minuts encara que no tingueu sensació de set. Finalment gaudiu de qualsevol activitat a l'aire lliure, però recordeu portar a sobre un telèfon mòbil per si es produeix una emergència.

Ripoll és una població de muntanya però amb un caràcter més fabril que agrícola. A l'alta edat mitjana va ser un dels nuclis culturals més importants dels comtats catalans gràcies a la presència del monestir benedictí de Santa Maria. Visitem aquest gran cenobi històric, avui parròquia, fundat per Guifré el Pilós, ampliat i enriquit per l'abat Oliba i reconstruït al segle XIX per Elies Rogent sota els auspicis del bisbe de Vic Josep Morgades.

Santuuaris i mone

SANTA MARIA DE RIPOLL

En plena Catalunya Vella, allí on conflueixen les valls estretes i boscoses del Freser i del Ter, sobresurt de lluny estant el campanar robust del monestir de Ripoll. La façana de l'església —aixecada en un elegant estil neoromànic, com bona part del conjunt monàstic— vol fer saber al visitant que aquest no és un edifici religiós més. El caràcter imponent de les torres ens remet a una història més que mil·lenària.

La portalada romànica

Ens rep amablement el rector, Mn. Jordi Castellet, i qui ens fa la visita és Cèsar Ollé, un dels guies del monument. Arribem davant mateix de la coneguda portalada de l'església, un dels pocs elements originals que queda de l'antiga abadia romànica. Aquesta gran obra ens impressiona des del primer instant que la veiem per les grans dimensions que té i per la quantitat d'escenes esculpides que conserva. Disposada gairebé com si fos un arc de triomf romà, la portalada està coronada per un pantocràtor, que mentre beneeix amb la mà dreta, amb la mirada sembla escrutar el fons del cor de cadascun dels fills de Déu. Cèsar Ollé posa nom als personatges representats al llarg i ample de la magnífica portalada: escenes de l'antic Testament amb Moisès, David i Salomó, vida de sant Pere i sant Pau, les feines dels mesos de l'any, els símbols del zodíac... De mica en mica, gràcies a les explicacions, el gran trencacloques indesxifrable de la portada es va tornant més diàfan. El nostre guia ens fa fixar en una figura d'un bisbe: «Els experts no han identificat el personatge, però molt probablement devia ser un bisbe de Vic del segle XII. En tot cas, està col·locat aquí per fer un paral·lelisme explícit amb el rei David, que es troba just a l'altre costat de la porta, com si així es volgués legitimar l'autoritat divina del prelat.»

Mn. Jordi Castellet afegeix que tota aquesta riquesa iconogràfica que veiem està inspirada en les il·lustracions de l'anomenada Bíblia de Ripoll, una de les obres més conegudes que va sortir de l'escriptori del monestir. Abans d'entrar a l'església provem d'imaginar-nos com devia ser aquesta gran portalada al segle XII, quan estava tota pintada de colors vius. Per als fidels del moment, passar per aquest

La façana del monestir de Ripoll.

llindar tan ric devia ser com creuar la porta del cel.

L'església i la cripta

Deixada enrere la portalada entrem en una gran nau, sòbria i elegant. La successió perfectament simètrica d'arcs i finestres, i la presència aclaparadora de la pedra nua per murs i voltes donen a l'església un aire greu, ascètic, apartat de tota vanitat mundanal. El nostre guia ens fa saber que l'església que veiem «va ser construïda a les acaballes del XIX per l'arquitecte Elies Rogent seguint de prop la disposició del gran temple romànic fet construir al segle XI per l'abat Oliba. Les obres van ser encarregades pel bisbe de Vic, Josep Morgades, del qual aquí al terra podem veure la tomba». El conjunt que veiem, doncs, no és el que van veure ni Guifré el Pilós, ni l'abat Oliba ni cap dels monjos que va viure en aquesta abadia, però la impressió que tenim és que l'església actual sap recollir amb un encert especial l'esperit monàstic original.

A mitja nau penja de la volta un bonic estendard amb les quatre barres, la Mare de Déu i Sant Jordi. El nostre guia ens fa saber que és una reproducció de l'original, dissenyat per Josep Puig i Cadafalch, i cremat l'any 1936. Arribem finalment a la part de l'altar i

El claustre medieval.

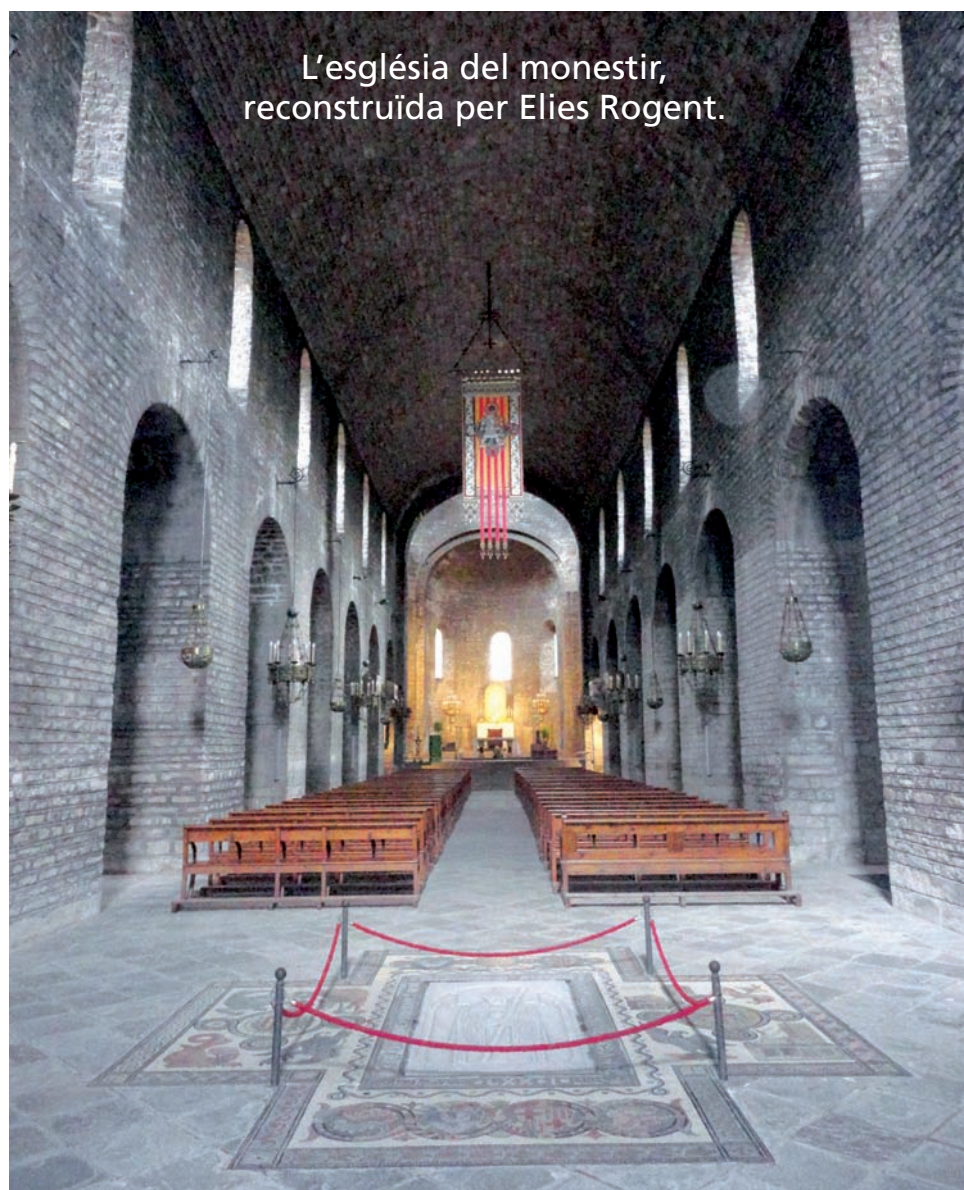
Eduard
Brufau

TES ESPIRITUALS

estirs del Ripollès

La portalada, una obra mestra de l'escultura romànica.

L'església del monestir, reconstruïda per Elies Rogent.

el creuer, on veiem diversos sepulcres. Cèsar Ollé s'atura al costat d'un de molt gran: «Aquesta és la tomba del comte Guifré el Pilós. No és l'original, desapareguda al segle XIX quan el monestir va ser abandonat. Va ser feta als anys vuitanta per acollir dignament el fundador de la dinastia comtal catalana i també fundador del monestir.» El sepulcre és d'una gran senzillesa, com si participés de la discreta austeritat monàstica.

El nostre guia ens assenyala just darrere de l'altar una representació entranyable de la Mare de Déu amb l'Infant: «Sembla una pintura, però de fet és un mosaic de gran qualitat elaborat als tallers vaticans. Va ser el regal del papa Lleó XIII per commemorar la reconstrucció del monestir. És una obra significativa, perquè no era habitual que la Santa Seu fes presents d'aquesta mena per la reconstrucció d'un temple. Això ens indica que la restauració de Ripoll va ser una iniciativa molt ben rebuda per Roma». Mn. Jordi Castellet ens fa fixar encara en un altre sepulcre que ens havia passat desapercebut, el de Ramon Berenguer III. Hi veiem el bonic sarcòfag romànic original, amb relleus ben treballats, i per sobre d'ell un refinat relleu modernista de Joan Llimona que representa el comte a cavall portant un escut amb

les quatre barres, com si es dirigís al galop cap al cel.

Per acabar la visita a l'església baixem a la cripta, un espai redescobert recentment i que es pot visitar des de fa pocs mesos. Davant nostre apareix inesperadament una necròpolis amb tombes molt antigues, algunes d'elles d'època visigoda. Cèsar Ollé ens fa fixar en la paret del fons, on veiem la part de baix d'uns absis, que són les poques restes que queden in situ de l'església romànica original feta construir per l'abat Oliba.

El claustre

Per una porta que hi ha al costat de la gran portalada romànica fem cap al claustre medieval. Encara que està construït amb dos estils diferents, romànic i gòtic, tot ell manté una harmonia singular. Les columnes fines i els capitells de dimensions reduïdes atorguen al conjunt un aire gràcil. A l'ala romànica del claustre el nostre guia ens assenyala una figura en relleu es-

culpida en un dels angles: «Es tracta de l'abat Ramon de Berga, que va finançar les obres d'aquesta part del claustre. Normalment qui pagava les obres es feia esculpir el seu escut familiar, però en aquest cas el mecenes es va estimar més fer-se retratar ell mateix.»

En una fornícula veiem una imatge força antiga de la Mare de Déu molt fragmentada. El nostre amfitrió ens explica que va estar segles emparegada i que no va ser descoberta fins fa pocs anys, en la darrera restauració del claustre. Aquesta imatge medieval ens crida l'atenció per les vestidures de la Mare de Déu, nobles, elaborades i molt ben treballades. Pugem al pis superior del claustre, des d'on obtenim una bona vista del campanar de l'església i dels boscos frondosos i humits que envolten Ripoll. Aquesta boscúria va ser testimoni durant segles de l'esplendor del monestir medieval. Des d'aquestes parets la pregària i el treball diari dels monjos van fer de Ripoll un focus cultural i religiós de primer ordre.

ARMÈNIA AL COR

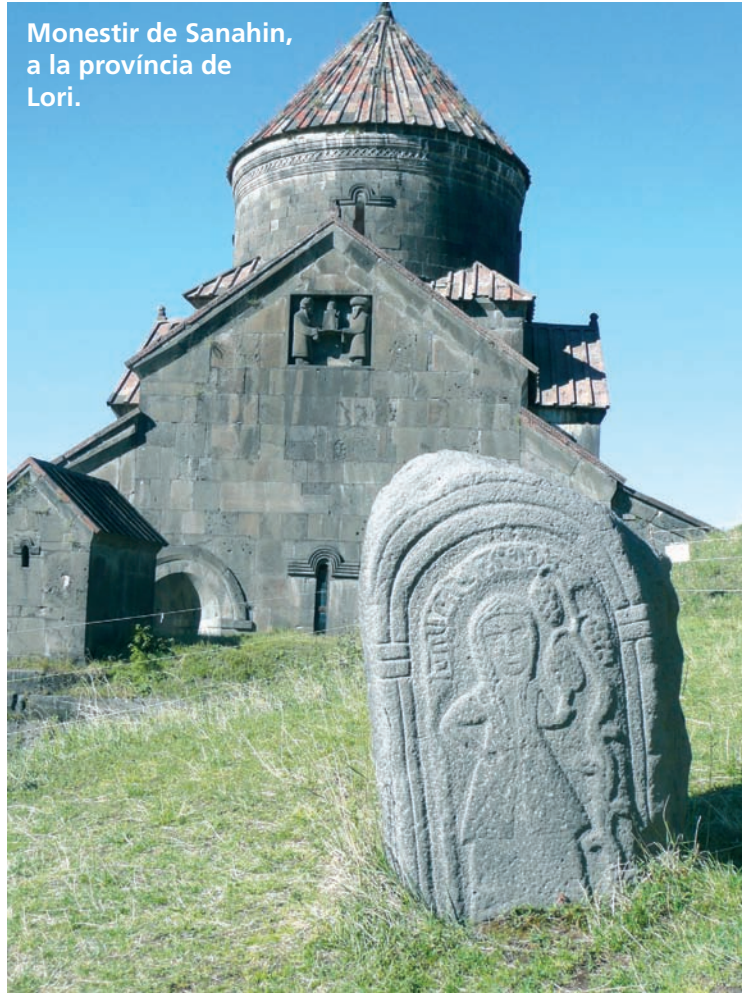
Toramanyan i les pedres armènies

Aquests dies he pogut acompanyar de nou els nostres grups a la visita del Museu d'Història d'Armènia. El museu es troba a la plaça de la República, centre neuràlgic de la capital, una bonica plaça envoltada de majestuosos edificis de l'època soviètica i una gran font d'aigua.

En aquesta darrera visita, mentre els visitants seguien les explicacions de la Zara per les sales del tercer pis, on es concentren les peces més importants de la història d'aquesta nació —com ara la sabata més antiga de la humanitat trobada a les coves d'Areni del 3500 aC, o el carro funerari tret de les aigües del llac Sevan—, jo em vaig entretenir a visitar l'exposició que hi havia en els portals d'entrada al museu. Exposició dedicada a Toros Toramanyan (1864-1934) i la preservació del patrimoni armeni.

El panell on apareixia un home dret amb barba i bigoti amb un quadern a la mà esquerra i un llapis a la mà dreta a punt de dibuixar quelcom deia en anglès i en armeni: «Toramanyan va aportar un concepte revolucionari en la història de l'arquitectura armènia. Abans que apareguessin els seus treballs, la ciència europea no tenia coneixement de l'existència independent de l'arquitectura armènia. Gràcies als estudis de Toramanyan s'ha pogut comprendre el període històric i separar-lo de l'art oriental, així la ciència europea ha corregit aquest error i ha obert una pàgina independent per a l'antiga arquitectura armènia.» Era un escrit publicat el 1912 per la Comissió Arqueològica de Rússia.

Monestir de Sanahin, a la província de Lori.

Va voler registrar i fer una llista de totes les restes dels nombrosos monuments, els que estaven mig enrunats, els que ja eren runes i els que estaven encara sencers, i fer-ne un

estudi comparatiu... Considerant cada resta i fragment com a peces importants, cada peça li podria servir per poder donar dimensions, fer fotografies i llistes; va voler que hi col·laboressin els estudiosos de l'art i així tenir l'oportunitat d'estudiar totes les restes.

Així va ser que Toros Toramanyan, Garegin Hovsepian, Sedrak Barkhdurian i altres intel·lectuals importants es van ocupar de recopilar informació de les petites esteles que havien estat desplaçades dels seus llocs originaris feia molt de temps. Es van dedicar a avaluar-ne el significat fins i tot del més petit fragment d'aquests monuments que els havien arribat. Tenien l'esperança de recollir-los abans que el temps que tot ho devora els fes banals en el seu significat completament.

Deia el panell: «*A time to gather stones* —el títol de l'exposició— ens uneix a tots, ens recarrega la memòria i ens fa estar atents per poder preservar l'herència del nostre llegat, en un innat i humà comportament de defensa.» Era ben cert: si no coneixes, com pots estimar i defensar? Aquella exposició sobre com havien anat documentant les petites restes de pedres amb inscripcions, per amor a la seva identitat formada per cadascuna de les milers d'esglésies repartides en les diferents regions: a Syunik, 2.812 monuments; a Vayots Dzor, 1.373; a Gegharkunik, 5.270; a Ararat, 906; a Armavir, 420; a Kotayk, 3.208; a Shirak, 2.349; a Aragatsohn, 1.796; a Tavush, 1.996; a Lori, 3.045... Aquest patrimoni cristià també és nostre i cal conèixer-lo per estimar-lo i ajudar-lo a preservar.

Bàrbara Virgil
Rutes Bíbliques i
Expedicions Culturals.
Ruth Travel

Club *amics*

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

Contacte: Núria Ortín
Tel: 934 092 700
info@clubmes.cat
www.clubmes.cat

Pelegrinatges 2015

ETIÒPIA

Del 21 de setembre al 3 d'octubre
Ètnies, cristians i tribus del sud

PÈRSIA
Ruta bíblica

Del 28 d'octubre al 7 de novembre
Us convidem a descobrir l'antic Imperi Persa, actual república de l'IRAN. Durant 11 dies ens endinsarem en un viatge en el temps per gaudir d'episodis d'una història èpica de més de 2.500 anys d'antiguitat

DESEMBRE
Pelegrinatge a
Terra Santa

OCTUBRE /
DESEMBRE /

Turquia: Ruta de sant Pau
Llums de Nadal a **Nova York**

Organització tècnica

Ruth Travel

GC 1478

ESGLÉSIES IMPOSSIBLES

Sentit pràctic enmig de la barbàrie

Joan Pallarès-Personat
Historiador

Mossèn Josep Maria Martí i Bonet, a *El martiri dels temples* (2008), es refereix només al que aleshores era diòcesi de Barcelona, a la destrucció de temples i iconografia religiosa el juliol del 1936 i mesos següents. Esgarrifa quan diu que a la diòcesi de Barcelona només se salvà un 10% dels temples, que a la de Girona en foren saquejats o cremats més de 1.000, 502 a Vic... no cal dir que el nombre d'imatges, retauls o orgues salvats va ser baixíssim, els objectes litúrgics van desaparèixer.

Alguns casos com el de Sant Pacià, a Barcelona, foren singulars. El rector, mossèn Alexandre Pech, va poder fugir gràcies al cap del comitè local de la FAI, però el seu vicari fou assassinat. El mateix capítol evità l'incendi de l'edifici —el mosaic de terra és d'Antoni Gaudí—, que va ser destinat durant la guerra a menjador públic col·lectiu, pas que segueixen el Bon Pastor de Santa Coloma, la Sagrada Família de Terrassa o la Mare de Déu dels Dolors a Sants.

El 1939, darrere les tropes que entraven a Barcelona, mossèn

Mosaic de Gaudí a la parròquia de Sant Pacià de Barcelona.

L'església de Sant Pacià va ser destinada durant la guerra a menjador públic col·lectiu

Pech va recuperar la seva església i va poder celebrar culte gairebé de forma immediata. Al cap de poc, aquest sacerdot ja tenia problemes amb les noves autoritats quan pretenia fer recapte per ajudar les famílies dels empresonats: el govern civil li ho va prohibir.

L'església de Sant Jaume Apòstol, a la Torrossa, seria convertida en oficina de Socors Roig Internacional; Sant Pere de Bigues es va optar per convertir-la en garatge per al carro mortuori i, a Cardedeu, Santa Maria va ser seu de la intendència militar.

També van acabar com a magatzems Sant Miquel del Port a Barcelona o Sant Joan d'Horta, el Sant Àngel Custodi o

la parròquia de Nostra Senyora de Montserrat. Aquesta llista és extensíssima: magatzems, tallers, parc automobilístic.

Semblant va ser el cas de Santa Maria, a Caldes de Montbui i a Castelldefels. Als Carmelites de Terrassa, esmicolades i cremades les imatges, els incendiaris van ser «guiats» a aplacar les seves ires cap a l'ermita del Remei, fora poblat, que destruïren amb les grans pintures murals de Fèlix Mestres. I el gran edifici de la parròquia, anomenat la catedral del Vallès, va ser utilitzat fins al 1939 com a mercat.

A Barcelona, la Puríssima Sang, la Santíssima Trinitat o la Medalla Miraculosa, després de ser saquejades, el que en restà serví d'escola d'infants. Amb les caigudes de diversos fronts que anaren portant refugiats a Catalunya, les esglésies menys malmeses com Santa Maria de la Palma de Cervelló, Sant Rafel del Figaró, Santa Maria de Llinars, Nostra Senyora de Gràcia de Sabadell i tantes altres van servir per acollir aquells que fugien.

Estable o més sovint dipòsit de material de guerra, així com hospital, van ser nombrosos els temples i impossibles de llistar. D'altres, pocs, com Sant Joan de Jerusalem o les Magdalenes, convents, es convertiren en les tristes txeques de detenció.

ESPAI ASTRONÒMIC

Montserrat a la luna?

Analitzant cartes lunars antigues em vaig adonar que en una de Johannes Hevelius hi apareixia a la toponímia «M. Serrarum». De nom Johann Hewelcke (1611-1687), aquest astrònom polonès es va dedicar preferentment a la selenografia i va proposar una nova nomenclatura de la qual només han sobreviscut sis topònims.

AlazonadelMareHyperboreum —l'actual Mare Frigoris (*Mar del Fred*)— Hevelius hi grafia una formació muntanyosa en forma de cercle que anomena «M. Serrarum». L'abreviatura no aclareix si és *Mons* o *Montes* però evidentment, sigui l'un o l'altre usat com a prefix fa Mons Serrarum, clara referència al massís muntanyós català per antonomàsia.

Aquest no seria l'únic terme orogràfic selenita amb referència als Països Catalans, ja que els mars del Nèctar i de la Fecunditat estan separats per la serralada dels Pirineus (*Montes Pyrenaeus*)

Fixem-nos, també, que a la

Carta lunar d'Hevelius destacant M. Serrarum.

costa nord del Mare Mediterraneum (Mare Imbrium [*Mar de les Plugues*]) hi ha un grup d'«illes» baleariques: I. Maiorca, (Mallorca) I. Menorca, (Menorca) I. Ophiufa (Pitiüses), I. Ebifius (Eivissa). Més a l'est hi ha el M. Chrifti (*Mont de Crist*?). Aquest «arxipèlag» es troba dins del Sinus Gallicus (*Golf Francès*) limitat al nord pels Montes Alpes (*Monts Alps*).

Segons la nomenclatura oficial adoptada per la Unió Astronòmica Internacional el 1935 Maiorca és Montes Recti i Menorca i Ophiufa formen els Montes Teneriffe actuals, mentre que Ebifius és Mons Pico i M. Chrifti, Mons Piton.

La denominació Teneriffe refereix a l'illa canària en la qual Charles Piazzi va fer-hi estada apreciand les extraor-

dinàries condicions del lloc per a l'observació dels astres. El Tenerife lunar arriba als 2.400 m d'altura. D'altra banda, Mons Pico de 2.400 m d'altura és una clara referència al Pico Teide, anomenat així per Johann H. Schröter, així com Mons Piton, de 2.250 m, ja que el Teide està envoltat de pitons, monòlits basàltics aïllats dels edificis volcànics.

Cal tenir en compte que Hewelcke va néixer tan sols dos anys després que Galileu aplicés les ulleres de llarga vista a l'observació del cel, per la qual cosa, els mitjans de què disposava eren molt primitius. Amb totes aquestes dificultats fer observacions telescòpiques era tota una proesa. Va elaborar el primer atlas científic de la Lluna i entre altres estudis, deduí el període rotació del Sol mitjançant el moviment de les taques. El propi Hewelcke està homenatjat a la Lluna amb un cràter de 118 km de diàmetre amb la denominació «Hevelius».

Jaume Sacasas
i Domènech

Divulgador d'astronomia

En el decurs d'aquests mesos d'estiu, anirem publicant una sèrie d'articles on s'exposen alguns exemples de la relació fecunda que hi ha hagut en la història recent entre sacerdots i artistes

EL P. BRU DE JESÚS MARÍA I SALVADOR DALÍ

AMISTATS FECUNDES

El Crist de sant Joan de la Creu

Jaume Aymar i Ragolta
Director

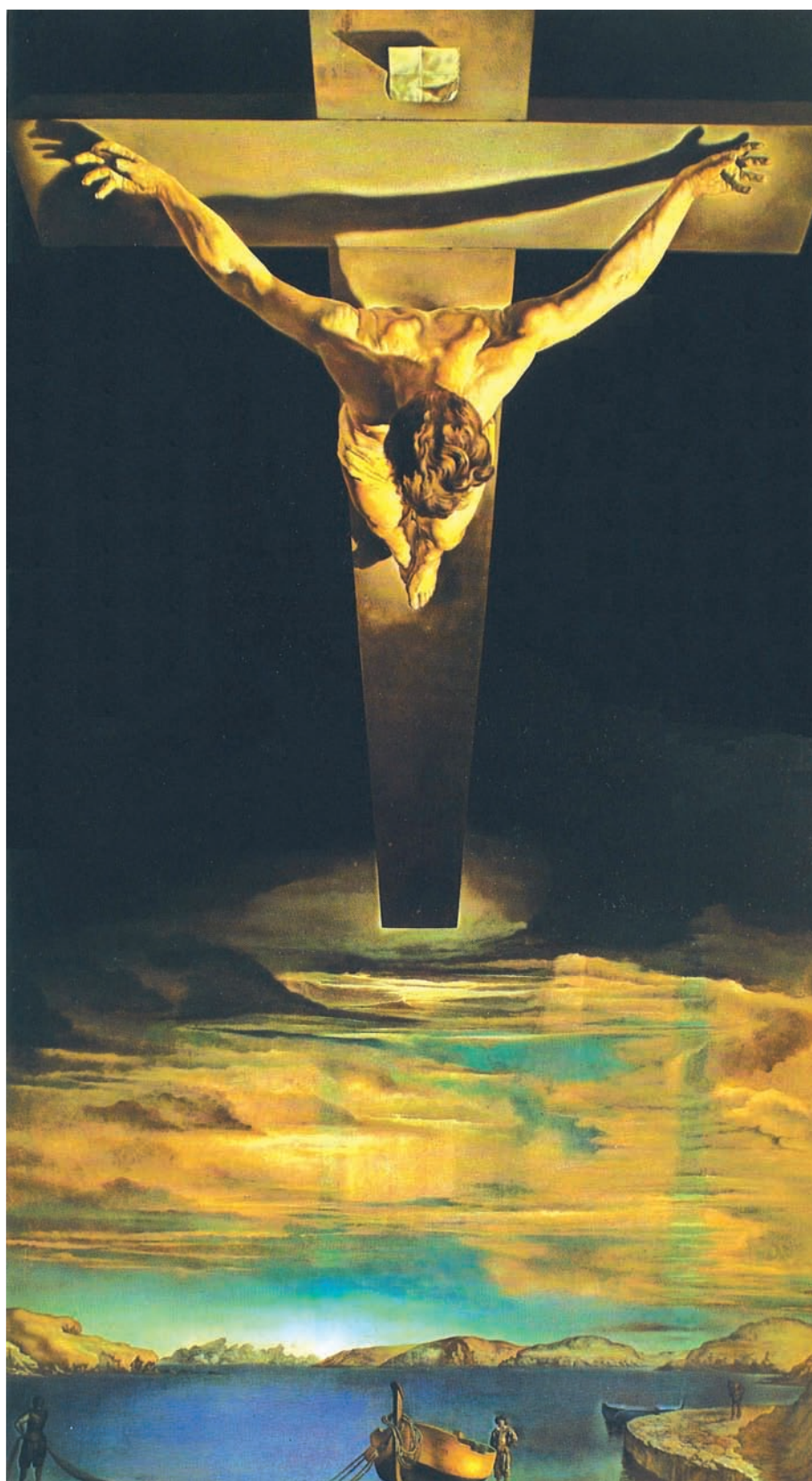

Malgrat haver estat educat en l'ateisme, Salvador Dalí i Domènec (Figueres, 1904-1989) es va convertir al cristianisme, es va relacionar amb diversos sacerdots i té molta obra religiosa. Potser la imatge més popular i reproduïda de totes les que va pintar és el *Crist de sant Joan de la Creu* (1951; oli sobre tela; 205 x 116 cm. Glasgow, Art Gallery). La composició està inspirada en un dibuix de sant Joan de la Creu realitzat durant un estat d'èxtasi, conservat al Convent de la Encarnación d'Àvila.

Com va conèixer aquest Crist inspirat? Li'n parlà el P. Bru de Jesús Maria, o.c.d., nom de religió de Jacques Froissart (1892 -1962), especialista en espiritualitat carmelitana. El P. Bru és l'autor d'un llibre sobre sant Joan de la Creu que fou prologat per Jacques Maritain i que assolí 32 edicions entre el 1929 i el 1961. També va escriure un llibre sobre tres místics: sant Joan de la Creu, El Greco i santa Teresa d'Àvila, del qual s'han publicat sis edicions entre el 1949 i el 2007. Dalí hi va tenir diverses converses, una de les quals apareix al *Diari d'un geni*.

El P. Bru veia en la creació, en tots els seus camps, una manera d'eleva-se cap a Déu. Tot basant-se en la personalitat de Salvador Dalí i en converses que havien mantingut explicava la fascinació del pintor per la divinitat a través de les seves qualitats estètiques.

Dalí explicava la gènesi d'aquesta obra: «De primer, el 1950, vaig tenir un "somni còsmic" en el qual vaig veure aquesta imatge de colors que, en el meu somni, representava el "nucli de l'àtom". Aquest nucli, més endavant va prendre un sentit metafísic, jo el considero la "unitat mateixa de l'univers", Crist! En segon lloc, gràcies a les indicacions del pare carmelita Bru, vaig veure el Crist dibuixat per sant Joan de la Creu i vaig concebre de forma geomètrica un triangle i un cercle, que resumien "estèticament" totes les meves experiències anteriors i vaig inscriure el meu Crist en aquest triangle» (Cf. Descharnes-Néret, *Dalí. La obra pictòrica*. Taschen, 1993, p. 433). «La primera vegada que vaig veure

Salvador Dalí, «Crist de sant Joan de la Creu», 1951.

aquest dibuix em va impressionar de tal manera que més tard a Califòrnia, vaig veure en somnis el Crist en la mateixa posició però en un paisatge de Portlligat i vaig sentir veus que em deien: "¡Dalí has de pintar aquest Crist!" La meua ambició estètica en aquest quadre era la contrària a la de tots els Cristos pintats per la majoria dels pintors moderns que l'havien interpretat en el sentit expressionista i contorsionista, provocant l'emo-ció per mitjà de la lletjor. La meua principal preocupació era pintar un Crist bell, com el mateix Déu que Ell encarna.»

En un altre lloc, Dalí explica com ja gairebé trenta anys abans havia quedat enlluernat pels poemes de sant Joan de la Creu: els hi recitava García Lorca, exaltat.

Allunyant-se de la tradició d'altres pintors que havien representat sempre el Crist des de baix, Dalí el pinta vist des de dalt. Si Jesucrist era fill de Déu, la visió més original del seu martiri en la creu era la de Déu Pare. També és la posició en què un moribund veu la creu que li presenta el sacerdot en administrar-li la unció dels malalts i la besa. Per cert que el qui va ungir l'artista malalt fou mossèn Jordi Piquer, sacerdot i periodista, que l'havia entrevistat uns mesos abans.

La figura del Crist domina la badia de Portlligat. Els personatges situats al costat de la barca estan inspirats en un quadre de Louis Le Nain i en un dibuix de Velázquez per a la *Rendició de Breda*. El model del Crist fou Russ Saunders, un jove que treballava de doble a la indústria del cinema, fent de substitut de grans actors. L'hi havia presentat el productor cinematogràfic Jack Warner el 1951.

Una altra versió d'aquest mateix Crist, sense creu, es troba a l'*Assumpta corpuscularia lapislazulina* (1953, oli sobre tela, 230x144 cm, col·lecció particular).

El Crist de Portlligat va ser objecte d'una agressió per un fanàtic, sortosament amb poques conseqüències. La representació d'aquest crucificat, sense corona d'espines, ni claus, ni una gota de sang, és un acte de fe implícit i plàstic en la resurrecció.

SALVADOR DALÍ:

«La meua principal preocupació era pintar un Crist bell, com el mateix Déu que Ell encarna»

Paraula i vida

Pau VI, el Papa del Concili Vaticà II

El 19 d'octubre de l'any passat, el mateix dia que se celebrava a Roma la cloenda del Sínode extraordinari de Bisbes sobre la família, el papa Francesc va presidir la beatificació de Pau VI. És just recordar aquest Sant Pare que fou el principal artífex del Concili Vaticà II, de la mort del qual es complirà el proper dia 6 el 37è aniversari. El seu pontificat, de 15 anys de duració, començà el 21 de juny de 1963, dia de la seva elecció, i acabà el 6 d'agost de 1978, festa de la Transfiguració del Senyor i dia de la seva mort als 80 anys a Castel Gandolfo, prop de Roma. S'ha escrit que Pau VI va ser un Papa al qual encara li hem de fer justícia, i més encara quan ja han estat canonitzats el seu antecessor i un successor seu: Joan XXIII i Joan Pau II. Recordem que Pau VI va rebre el Concili Vaticà II de mans de Joan XXIII, que morí quan tot just s'havien iniciat els treballs de la gran assemblea conciliar, i el va portar fins a la conclusió, tenint cura de la seva primera aplicació en les dècades dels 60 i

70, uns anys molt difícils per al govern de l'Església. Recordem també que va ser el primer Sant Pare que va fer un pelegrinatge a Terra Santa, on hi va tenir una trobada memorable amb el patriarca Atenàgores, amb aquella gran abraçada entre els màxims representants de les Esglésies d'Orient i d'Occident, un gest que portaria, al final del Concili Vaticà II, a anul·lar les mútues excomunicacions entre Roma i Constantinoble, que venien del segle XI. Pau VI va ser el Papa que va fer cardenals Karol Wojtyła (el 1967) i Joseph Ratzinger (el 1977), tots dos successors seus, que han esdevingut sant Joan Pau II i Benet XVI, avui Papa emèrit. També va ser el Papa que va començar els viatges apostòlics, a més del ja esmentat pelegrinatge a Terra Santa durant el Concili Vaticà II, a les Esglésies locals dels cinc continents. Entre les moltes coses que es poden recordar d'aquest

Sant Pare hi ha l'encíclica *Populorum progressio* (del 1967), escrita al final del colonialisme, quan naixien i creixien al món noves nacions i nous estats. Després va publicar la *Humanae vitae* (del 1968), l'encíclica sobre el control de la natalitat i els valors de la família. De la darrera etapa del seu pontificat és la seva exhortació apostòlica sobre l'anunci de l'Evangeli, *Evangelii nuntiandi*, del 8 de desembre de 1975, un text que encara avui és un punt de referència quan es parla de l'evangelització. Recordo que el papa Francesc, que té una gran admiració pel papa Montini, en l'audiència que ens va concedir als participants en el recent Congrés de la Pastoral de les Grans Ciutats, el 27 de novembre de 2014, va concloure les seves paraules fent un gran elogi de Pau VI: «En els escrits del beat Pau VI quan era arquebisbe de Milà –ens va dir–, hi ha una veritable reserva de coses que ens poden ajudar a portar l'Evangeli a les grans ciutats.»

Lluís Martínez Sistach
Cardenal, arquebisbe de Barcelona

Als quatre vents

El viatge de l'amor a Déu

Joan Pau I va tenir un pontificat de només trenta-tres dies l'estiu de 1978. Li va donar temps per guanyar-se la simpatia de molta gent, que va apreciar la seva senzillesa i el seu somriure. No va tenir ocasió d'escriure cap encíclica, però sí de deixar unes reflexions sobre les tres virtuts teològals. Parlant de la caritat va citar un record dels seus anys joves, quan el professor de Filosofia els deia: «Coneixeu el campanar de Sant Marc? Sí? Això vol dir que ha entrat d'alguna manera en la vostra ment, encara que físicament no s'ha mogut de la seva plaça de Venècia. En teniu un retrat intel·lectual. En canvi, estimeu el campanar? Si l'estimeu, us empeny a anar il·lusionats a veure'l, a caminar amb l'ànima cap a ell.»

Doncs bé, estimar Déu és viatjar amb el cor cap a ell, com ho van fer els sants. És un viatge misteriós com els de les novel·les de Jules Verne. És misteriós perquè no ho emprenem nosaltres per una decisió que vam prendre un dia, sinó que Déu se'ns avança i pren la iniciativa per a l'encontre. «Ningú no pot venir a mi si el Pare que m'ha enviat no l'atreu», va dir Jesús (Jn 6,44). Déu ens va al davant —*nos primerea*— ha dit l'actual papa Francesc. En el Deuteronomi trobem escrit: «Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb totes les forces. Grava en el teu cor les paraules dels manaments que avui et dono. Inculca-les als teus fills; parla'n a casa i tot fent camí, quan te'n vagis al llit i quan et llevis» (Dt 6,5-7).

Estimant Déu així estimarem també els altres, perquè veurem en ells el rostre de Déu. Serà el que ens garanteixi un amor seriós a tots, més enllà de simpaties i antipaties, afinitats o discrepàncies, siguin quines siguin la raça, la religió o la seva pàtria. El viatge de l'amor a Déu té un camí amb el recorregut marcat, com en les grans rutes que travessen els nostres paisatges. Les pedres que ens indiquen la direcció les va posar Crist a l'Evangeli: seguim les petjades del pare amorós que perdona el seu fill, les del pastor que va a la recerca de l'ovella perduda, la de la vídua que és generosa a donar el poc que té, la del públicà que demana amb humilitat... la de la Verge que lliura la seva voluntat a Déu dient: «Sóc l'esclava del Senyor.»

Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe de Tarragona i Primat

[Inici](#)[Edició digital 2015](#)[Hemeroteca](#)[Promocions](#)[Aquesta Setmana](#)[Església Catalunya](#)[Església Espanya](#)[Església Món](#)[Vaticà](#)

La Bona Notícia
també
a internet

www.catalunyacristiana.cat

ENTRA A LA PÀGINA WEB
I CONSULTA LA NOSTRA
HEMEROTECA.
HI TROBARÀS 35 ANYS
DE PREMSA RELIGIOSA.

Catalunya Cristiana col·labora amb

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions (CICLE LITÚRGIC B; FERIAL 1)

TEMPS ORDINARI

(SALTERI: SETMANA 2)

AGOST

2. DIUMENGE

Diumenge XVIII de durant l'any, Verd. Lectures: Èxode 16,2-4.12-15 / Salm 77 / Efesis 4,17.20-24 / Joan 6,24-35

SANTORAL: Esteve I, p. i mr.; Eusebi de Vercel·li, b.; Pere Julià Eymard, prev.; Teodora i fills, mr.

3. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: Nombres 11,4b-15 / Salm 80 / Mateu 14,13-21
SANTORAL: Cira, vg.; Gustau, b.; beata Joana d'Aza; Lídia.

4. DIMARTS

Sant Joan Maria Vianney (MO), Blanc. Lectures: Nombres 12,1-13 / Salm 50 / Mateu 14,22-36
SANTORAL: Perpètua, mr.

5. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Nombres 13,2-3a.26-14,1.26-30.34-35 / Salm 105 / Mateu 15,21-28. O bé: *Dedicació de Santa*

Maria la Major (ML), Blanc.

SANTORAL: *Mare de Déu de les Neus; Afra, mr.; Osvald, rei.*

6. DIJOUS

Transfiguració del Senyor (F), Blanc. Lectures: Daniel 7,9-10.13-14 / Salm 96 / Marc 9,2-10

SANTORAL: Hormisdès, p.; Just i Pastor, mr.

7. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Deuteronomi 4,32-40 / Salm 76 / Mateu 16,24-28. O bé: *Sant Sixt II (ML), Vermell; Sant Gaietà (ML), Blanc.*

SANTORAL: Albert Tràpani, prev.

8. DISSABTE

Sant Domènec de Guzmán (MO), Blanc. Lectures: Deuteronomi 6,4-13 / Salm 17 / Mateu 17,14-20

SANTORAL: Ciríac, Llarg i Esmeragde, mr.

Comentari de la Paraula

Josep Rius-Camps

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

Em buscàveu perquè us heu atipat de pa

L'escena dels pans culminà amb l'acció dels cinc mil homes que l'anaven a proclamar rei i provocar una insurrecció contra els romans. Jesús es retirà tot sol a la muntanya a pregar, mentre que els seus deixebles, a desgana, s'embarcaren i arboraren una gran tempesta. La multitud amotinada no s'hi conformà i, «*havent pres amb ells unes barquetes, anaren a Cafarnaüm a buscar Jesús*». Jesús intenta aclarir-los que no havia compartit els pans amb ells per erigir-se en líder de la revolució: «*Vosaltres em busqueu, no perquè heu vist senyals i prodigis, sinó perquè heu menjat dels pans i heu quedat tips. Obreu, no per l'aliment que pereix, sinó per l'aliment que perdura per una vida eterna, l'aliment que el Fill de l'home us vol donar, perquè és a ell a qui el Pare, Déu, ha marcat amb el seu segell.*» Apel·la a la seva qualitat de Fill de l'home, home exactament com ells, però a qui el Pare ha marcat amb el seu Esperit. Les intencions de la multitud són bones, però els manca discerniment: «*¿Com hem d'obrar, per tal de realitzar les obres de Déu?*», li pregunten. Jesús posa com a condició que l'acceptin com l'enviat de Déu: «*Aquesta és l'obra de Déu, que doneu l'adhesió a aquell que ell ha enviat.*» Ells, però, esperen d'ell que faci un senyal espectacular: «*¿I tu, ¿quin senyal realitzes, perquè el vegem i et creguem? ¿Quina és la teva obra? Els nostres pares menjaren el manà en el desert, com està escrit: "Pa del cel els donà a menjar."» Apel·lant a Moisès, han apel·lat a la Llei, la Constitució d'Israel. Jesús és taxatiu: «*No fou Moisès qui us donà el pa del cel; és el meu Pare qui us dona el veritable pa del cel, perquè el pa de Déu és el que baixa del cel per donar vida al món.*» Ells, com la samaritana, li supliquen: «*Senyor, dona'ns sempre d'aquest pa.*» El pa físic, el manà, l'aviuallament d'armes..., porten la mort. Jesús parla com Jahveh: «*Jo sóc el pa de la vida. El qui ve cap a mi no *passarà mai* fam, i el qui em dona l'adhesió no *tindrà mai* set.*»*

Lectures bíbliques

Diumenge XVIII de durant l'any

Lectura primera

Ex 16,2-4.12-15

Jo us faré ploure pa del cel

Lectura del llibre de l'Èxode:

En aquells dies, tota la comunitat del poble d'Israel murmurà en el desert contra Moisès i Aharon. El poble d'Israel els deia: «*Tant de bo la mà del Senyor ens hagués fet morir tots al país d'Egipte quan encara sèiem al voltant de les olles de carn i menjàvem tant de pa com volíem. Ens heu fet sortir cap aquest desert perquè tot aquest poble mori de fam.*» El Senyor digué a Moisès: «*Mira, jo us faré ploure pa del cel. Que tothom surti cada dia a recollir-ne, però només el que necessiten per a aquell dia. Vull veure si compleixen o no el que jo els mando. He sentit aquestes murmuracions del poble d'Israel. Digue'ls, doncs: "Aquest vespre menjareu carn, i demà al matí tant de pa com voldreu", i sabreu que jo, el Senyor, sóc el vostre Déu.*» Aquell vespre, doncs, arribà un vol de guatlles que cobrí el campament, i l'endemà al matí, tot el campament era ple de rosada. Quan la rosada s'esvaí, quedà per tot el desert una cosa granulada, fina com la capa de gebre que cobreix la terra. Els israelites, en veure-ho es deien l'un a l'altre: «*Manhu*», que vol dir «*Què és això?*» Perquè no sabien què era. Moisès els digué: «*Això és el pa que el Senyor us dona per aliment.*»

Salm responsorial

77

El que vam sentir i aprendre,
el que els pares ens van contar,

no podem amagar-ho als nostres fills,
i que ells ho contin als qui vindran.
Són les gestes glorioses del Senyor.

R. *El Senyor els donà el seu blat celestial.*

Ell donà ordres als núvols i obrí els batents del cel,
perquè plougués l'aliment del manà,
el do del seu blat celestial. **R.**

I els homes van menjar el pa dels àngels,
les provisions abundants que els enviava.
Els introduí al seu clos sagrat,
a la muntanya que el seu braç es conquerí. **R.**

Lectura segona

Ef 4,17.20-24

*Revestiu-vos d'aquesta humanitat nova
que Déu ha creat a imatge seva*

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes:

Germans, us dic, i insisteixo en el Senyor, que no visqueu més com viuen els pagans. Es guien per criteris que no valen. Però el Crist, tal com vosaltres heu après, no és res de tot això. No us l'han predicat tal com és? No us han ensenyat la veritat sobre Jesús? Doncs, deixeu la vostra antiga manera de viure. Despulleu-vos d'aquesta naturalesa envellida; els designis que la sedueixen la porten a la seva destrucció. Que es renovi el vostre esperit i tota la vostra manera de pensar! Revestiu-vos d'aquesta nova naturalesa que Déu ha creat a imatge seva: porteu una vida justa, bona i santa de veritat.

Al·leluia

Mt 4,4b

*L'home no viu només de pa;
viu de tota paraula que surt de la boca de Déu.*

Evangeli

Jn 6,24-35

*Els qui vénen a mi no passaran fam,
els qui creuen en mi no tindran mai set*

Lectura de l'evangeli segons sant Joan:

En aquell temps, quan la gent veié que Jesús no era allà i els seus deixebles tampoc, pujà a les barques i anà a buscar Jesús a Cafarnaüm. Quan el trobaren, estranyats que fos a l'altra riba, li preguntaren: «*Mestre, quan hi heu vingut, aquí?*» Jesús els respongué: «*Us ho dic amb tota veritat: Vosaltres no em busqueu pels senyals prodigiosos que heu vist, sinó perquè heu menjat tant de pa com heu volgut. No heu de treballar per un menjar que es fa malbé, sinó pel menjar que es conserva sempre i dona la vida eterna. Aquest menjar us el donarà el Fill de l'home: ell és el qui Déu, el Pare, ha marcat amb el seu segell personal.*» Ells li preguntaren: «*Què hem de fer per obrar com Déu vol?*» Jesús els respongué: «*L'obra que Déu vol és que cregueu en aquell que ell ha enviat.*» Li contestaren: «*Quin senyal visible ens podeu donar, que ens convencí? Quines obres feu? Els nostres pares van menjar el manà en el desert, tal com diu l'Esclat: "Els donà el seu blat celestial."» Jesús els respongué: «*Moisès no us va donar pas el blat celestial, però el meu Pare sí que us dona el pa que és realment del cel, perquè el pa de Déu és el que baixa del cel per donar vida al món.*» Li diuen: «*Senyor, doneu-nos sempre aquest pa.*» Jesús els diu: «*Jo sóc el pa que dona la vida: els qui vénen a mi no passaran fam, els qui creuen en mi no tindran mai set.*»*

La litúrgia de la creació

Dr. Rafel Serra i Abellà
Prevere de l'arxidiòcesi
de Tarragona

L'encíclica del papa Francesc *Laudato si* és nova en tots els sentits, nova per l'estil i nova pel contingut. Sens dubte, enriqueix la teologia social de l'Església sobre l'ecologia i la porta més enllà. La qüestió ecològica ja és per sempre, des del punt de vista magisterial, una «qüestió moral». És també una convergència important del diàleg ecumènic, i fins tot, interreligiós. L'encíclica és un monument a un humanisme integral en què es proclama que la tutela de la creació és alhora la tutela de la persona humana. Els reptes plantejats pel papa Francesc, realment profètics davant del món, són certament una denúncia contra els poders que destrueixen la mare terra i els homes que hi habiten. Ve a dir: «Si continuem així només podem imaginar l'autodestrucció de la terra.» Sota les seriosíssimes qüestions plantejades pel Papa des d'una ecologia integral es pot endevinar una mística que neix d'una profunda espiritualitat (cf. n. 233). L'encíclica té elements del gran teòleg de la litúrgia que fou Romano Guardini que el Papa cita en el n. 203. La bellesa de la teologia de sant Bonaventura, el teòleg franciscà per excel·lència, amara la carta del Papa. La creació és un do de Déu: tots els éssers creats porten el segell de la Trinitat (cf. n. 239). Els éssers pel sol fet d'existir glorifiquen

Déu (cf. n. 33). Tota aquesta teologia està germinalment continguda en el Càntic de les Criatures del pobrissó d'Assís, que dona títol i context a la carta del papa Francesc (cf. n. 87).

La litúrgia cristiana expressa la lloança de la creació, l'assumeix i l'eleva vers la santa Trinitat. Ressonen les paraules de la Pregària Eucarística III: *Amb raó us canta lloances tot l'univers creat*. Com també la Pregària Eucarística IV: *Heu creat l'home a imatge vostre, perquè en servir-vos a vós, que sou el creador, dominés totes les coses creades*. En la doxologia del Cànon Romà diem: *Pel qual vós heu creat totes aquestes coses, les santifiqueu, les vivifiqueu i ens les doneu*. Tot ens ha estat donat per Déu: la primera creació i la segona creació. Tant la primera creació com la segona creació estan en expectació que es manifesti la glòria dels fills de Déu, com escriu Pau a la carta als Romans: «Tot l'univers creat està atent, esperant que es reveli d'una vegada la glorificació dels fills de Déu.» Són realment bellíssimes aquestes paraules: «La vida eterna serà un estupor compartit, on cada criatura, lluminosament transformada, ocuparà el seu lloc, i serà donada als pobres, definitivament alliberats» (n. 243). El Papa es refereix al culte cristià escrivint:

«El cristianisme no refusa la matèria, al contrari, valoritza la corporeïtat; al contrari, la valoritza plenament en l'acte litúrgic, el cos humà mostra la seva naturalesa íntima del temple de l'Esperit i s'uneix al Senyor Jesús, fet també el cos per a la salvació del món» (cf. n. 235). Realment cal llegir, meditar i pregar els números 235-236 en què el papa Francesc es refereix amb paraules sàvies a l'Eucaristia. L'ecologia acaba sent mística, quan un contempla l'Eucaristia, on el pa i el vi, fruit de la terra i del treball dels homes, es converteix en el centre de l'univers i de la història, anticipació i profecia de la transfiguració de tot l'univers creat en Crist. És així que el papa Francesc escriu: «Per l'experiència cristiana totes les criatures troben el seu sentit en el Verb encarnat, perquè el Fill de Déu ha incorporat en la seva persona part de l'univers material, on ha introduït un germen de transformació definitiva» (*ibidem*). La litúrgia cristiana és també la litúrgia de la creació, perquè Crist en la seva creu elevà tot l'univers cap a Déu i uneix Déu i l'home per sempre. No tan sols l'home, sinó també el món que l'habita amb la seva bellesa. Una bellesa de la qual els pobres de la terra també n'han de participar, ja que la creació és un do de Déu per a tots. Cada Eucaristia implica una voluntat de custodiar la creació.

El sant de la setmana

Per Eduard Brufau

Santa Maria MacKillop

- ✓ Nascuda a Fitzroy, Melbourne, Austràlia, l'any 1842
- ✓ Fundadora de les Germanes de Sant Josep del Sagrat Cor
- ✓ Va dedicar la seva vida a l'educació i a l'atenció als necessitats
- ✓ Va morir a Sydney l'any 1909
- ✓ Canonitzada el 2010 per Benet XVI

Filla d'immigrants escocesos pobres, Maria MacKillop va poder estudiar gràcies al sobreesforç que van fer els seus pares per enviar-la a l'escola. D'adolescent va treballar com a institutriu i en una botiga, i més tard com a professora en una escola. En aquesta darrera professió va descobrir d'una banda la seva vocació com a ensenyant, i de l'altra la seva vocació religiosa.

Poc després va entrar en contacte amb el P. Julian Tennison Woods, amb el qual va obrir una escola catòlica gratuïta per a pobres i amb qui l'any 1866 va fundar les Germanes de Sant Josep del Sagrat Cor. La nova congregació, dedicada a l'ensenyament, sobretot dels més necessitats va rebre l'aprovació pontificia al cap de dos anys. La fundació de santa Maria MacKillop aviat va veure créixer les vocacions i les escoles, però aquest «èxit» no va ser ben vist en alguns sectors de la mateixa Església, que van aconseguir que l'any 1871 la santa fos apartada i fins i tot excomunicada. L'any següent, però, en vista que se l'havia acusat injustament, va ser rehabilitada. Des de llavors no va parar de treballar i pregar pels alumnes, i també pels pobres i presoners que visitava. En ser canonitzada es va convertir en la primera santa australiana.

Maria del Mar Albajar, nova abadesa de Sant Benet de Montserrat

«Al monestir construïm la nova humanitat possible»

Samuel Gutiérrez
Sant Benet de Montserrat

Encara li costa una mica que li diguin mare abadesa, però s'hi va acostumant. Tot i la responsabilitat de coordinar la segona comunitat monàstica femenina més nombrosa de Catalunya, Maria del Mar Albajar (Barcelona, 1970) no perd el somriure. És la seva manera de dir que, malgrat les seves limitacions, confia en el Senyor i en les seves germanes de comunitat. Juntes volen continuar construint, al monestir de Sant Benet de Montserrat, una nova humanitat possible. La jove mare abadesa sorprèn per la seva lucidesa i simpatia. Parla de tot sense embuts, subratllant amb la seves paraules la importància avui de la vida monàstica. Descobrim que hi ha vida a Sant Benet de Montserrat més enllà de Teresa Forcades... La nova mare abadesa, coetània seva i amb una trajectòria similar, n'és un bon exemple.

Amb només 44 anys, ha estat escollida per les seves germanes nova mare abadesa del monestir de Sant Benet de Montserrat... Ho rep com a missió? Servei? O més aviat com a càrrega?

Confesso que la paraula càrrega em ressona una mica... Sobretot ara, al començament. El fet, però, de ser jove en el context de la vida monàstica té l'avantatge que em dona molta consciència d'allò que no tinc. Em falta molta experiència! Això em fa començar aquesta nova etapa molt conscient dels meus límits i de la necessitat ineludible de l'ajuda de Déu i de la comunitat. Només des d'aquí podem caminar...

El càrrec d'abadesa és vitalici. Li queden molts anys per endavant!

Espero que tant la comunitat com jo serem prou lúcides per veure fins quan puc fer aquest servei. Es tracta d'ajudar la comunitat... No és una condemna!

El fet que sigui un càrrec vitalici vol dir que no es preveu un canvi a curt termini. L'estabilitat en la vida monàstica és molt important perquè és una manera de créixer i avançar en llibertat i capacitat d'estimar a través d'un compromís amb una realitat concreta que no volem defugir.

Quins grans reptes afronten en aquesta nova etapa?

Voldria que aquesta nova etapa fos fruit de les relacions comunitàries. La comunitat ha de ser, encara més, un lloc per recolzar-nos, de suport mutu, de descans... Crec que això és el que necessitem perquè l'Esperit pugui fer el que vulgui fer. Cal teixir una comunitat amorosa i lliure per ser ben dòcils a l'Esperit. I per a això és fonamental la pregària.

Com a mare abadesa rep un cert poder... Com l'entén?

M'imagino fent de clau de volta de la comunitat, però no per dalt, sinó per sota. Si ets a dalt, poses límits a tots els eixos. Per sota, en canvi, fas d'animadora de comunitat. No puc ser ni model ni límit de ningú. L'únic model és Jesús. La meva tasca principal és confiar absolutament en l'infinit de Déu per poder donar suport a tota la comunitat perquè juntes continuem la seva creació i siguem sense traves el que Déu vol en nosaltres...

El seu nomenament ha coincidit amb un temps de tempesta mediàtica al monestir de Sant Benet... Ha arribat ja la calma?

No sé si arribarà mai la calma a Sant Benet! En el monestir se suposa que hi ha pau, però és una pau molt dinàmica. No és absència de conflictes, sinó la pau de viure i de gestionar les diferències obrint-nos a l'Esperit. L'Esperit no et deixa mai tranquil·la. Sempre sacseja!

Com s'ha viscut ad intra murs el boom mediàtic provocat per l'exclaustració de la germana Teresa

«He gastat tots els cartutxos intentant no ser monja... Però això significava no ser jo mateixa. La passió per Déu em guanyava!»

Forcades?

La veritat és que el fet de viure-ho dins del monestir ens ha permès mantenir una certa distància amb el boom mediàtic... Hem tingut accés, com tothom, a les notícies, però amb aquest plus de tenir un cert marge. No t'identifiques tant amb el que passa! L'opció que ha pres la Teresa ha generat diversitat d'opinions. Cada germana ho ha viscut d'una manera diferent i per això ha estat una època més intensa de diàleg i de posada en comú.

La imatge que apareix d'ella als mitjans es correspon amb la realitat?

Als mitjans de comunicació es perd una part molt bonica de la Teresa, que totes les persones que la coneixem valorem molt: la seva gran qualitat humana i cristiana.

La germana Teresa Forcades i vostè són gairebé coetànies. Han pogut parlar aquest últim any sobre l'opció que estava fent?

Amb la Teresa hem compartit moltes coses i hem fet plegades bona part del camí de la vida monàstica. Respecto moltíssim la seva opció. És una dona que intenta ser coherent amb el que ella

entén que Jesús i la seva vocació cristiana d'entrega als pobres li demana. Si ho fa bé o malament, això no ho podem jutjar. Però el que és evident és que la Teresa és un exemple de coherència amb ella mateixa!

Parlant amb un monjo de Montserrat em deia que ell no veia incompatibilitat entre la militància política i la vivència del carisma benedictí de l'ora et labora.

La vida benedictina ha estat sempre molt flexible, i potser per això encara dura. Al llarg de la història els benedictins han fet de tot. Sempre hi ha hagut figures que han trencat motllos, que han fet coses que semblava que no anaven amb la vida dins del monestir... El *labora* del lema benedictí no s'ha especificat mai. Tanmateix, en el cas de la Teresa, com a comunitat hem vist que la seva opció concreta, és a dir, una vida pública i activa encapçalant una llista política, era incompatible sobretot amb la vida de comunitat.

L'opció política de la Teresa és, doncs, incompatible amb la seva vocació religiosa?

No és incompatible sempre que entenem el fet de ser monja com intentar viure unificat amb l'Absolut, segons diu Raimon Paniker. Això es pot viure tant dins del monestir com fora. Hi ha molts monjos i monges fora del monestir. L'opció política de la Teresa no és incompatible amb el fet de ser monja, però sí que ho és amb la nostra realitat comunitària i vida monàstica. Per això s'ha optat per l'exclaustració.

Quin és el paper avui

Església a Catalunya

de la vida monàstica?

La vida monàstica respon a una fascinació de Déu, tot i que quan parlem de Déu no sabem ben bé què diem. Déu és un misteri, un absolut, un infinit... un amor que no pots definir. Aquesta atracció de Déu es pot viure de moltes maneres, però hi ha persones que ens sentim cridades a viure-la en comunitat i centrem la vida en la recerca de Déu, aquest misteri que ens sorprèn i que ens desinstal·la. Aquest és el sentit de la vida monàstica. Ser monja és viure unificades el màxim possible amb aquest absolut que ens sobrepassa i que les decisions preses siguin el màxim coherents possibles amb aquest misteri que ens parla, ens sedueix, ens convida, ens proposa... La comunitat és el lloc on poder descobrir, a la pràctica, aquest misteri de Déu i la realització del Regne. Voldríem que la comunitat fos una concreció d'aquesta humanitat possible que Déu ens convida a viure juntament amb els més desfavorits del nostre món. Una humanitat basada en les possibilitats infinites que tenim de ser lliures i d'estimar. No estem al monestir per tancar-nos! El monestir és una mena de laboratori per intentar construir la humanitat possible, confiades sempre en aquest amor infinit. I des d'aquí ser llavor per al Regne, el Shalom...

Continua tenint sentit que hi hagi gent que s'allunya del món en la seva recerca de Déu?

Agafem una mica de distància del món, no per allunyar-nos de la realitat i prescindir-ne, sinó per viure-la amb més profunditat, per construir la humanitat possible de la qual Jesús ens parla, per donar infinitud a la realitat finita. Voldríem ser motors perquè això es visqui més en el nostre món.

És important la pregària en aquesta aventura?

Té un paper cabdal. La pregària és necessària per fer aquest canvi de xip que tant ens costa: posar tota la confiança en Déu... Sense confiança en Déu, ens obstinem en els nostres límits i en el nostre jo egoic. La pregària ens força a obrir-nos a aquest jo molt més gran fonamentat en la immensitat de l'amor de Déu, que és d'on han de brollar les nostres decisions.

Es pot ser lliure amb un horari tan estructurat com el monàstic?

«Una vida pública i activa encapçalant una llista política és incompatible amb la vida comunitària»

L'objectiu de tota aquesta estructura és alliberar el nostre jo egoic, tancat, espantat, preocupat per defensar-se o atacar... El ritme monàstic ens va alliberant d'això i ens fa anar descobrint el jo real: qui som autènticament. I aquest jo real és lliure i amorós. La disciplina monàstica permet anar desmuntant l'estructura, el personatge, la màscara... És un pelegrinatge per a tota la vida!

Entre els nous camins d'espiritualitat que exploreu des de Sant Benet hi ha el *focusing*. Ens podria explicar una mica en què consisteix?

Des de la filosofia es diu que només coneixem allò que podem verbalitzar. El pare del *focusing*, filòsof, diu que això no és veritat. Som molt més que el que pensem! Hi ha un nivell de coneixement que és preverbal, és a dir, que encara no li hem donat paraula però ja és present. És un altre nivell de coneixement més

profund i holístic. I va crear un mètode per facilitar l'accés a aquell nivell de coneixement més intuïtiu. El *focusing* és una eina molt senzilla d'escolta que et permet accedir a la saviesa personal que tots tenim que és molt més gran que els coneixements que tenim conscients. No és cap invent. Hi ha persones que ja ho fan i nosaltres a vegades ho fem... És ser capaç de seguir, escoltar i aprendre del nivell interior. Per a mi és un gran mètode d'autenticitat per ajudar-nos a ser el que realment som i que mai no acabem de ser... Personalment, aquesta escolta interior em porta al misteri infinit que és Déu. Perquè a Déu el trobem en el cor de la realitat tal com és, encara que no ens agradi.

És com un descens a la realitat profunda?

Realment és un descens... És baixar a la realitat, a les coses tal com són. Aquí descobreixo l'ésser que mai no s'acaba, perquè està en comunió amb Déu. És el lloc interior de pau on Déu vol col·laborar amb mi en aquesta humanitat que no està acabada.

És el gran dèficit avui a l'Església: fem moltes coses però no connectem amb la realitat profunda?

Potser sí... Caldria comunicar el missatge apassionant de Jesús amb un llenguatge que la gent entengui. I perquè això sigui possible l'hem de viure: viure la passió del Regne! I viure l'aventura de posar-te en relació amb Déu a l'interior de la teva pobresa... Si ho vius així, ho comunicaràs amb passió! I això ho entén tothom! Crec que és un error repetir paraules que no entén ningú i que només suposen una càrrega per a la vida. L'Esperit no és una doctrina! L'Esperit és una experiència de vida que ens desborda i que ens fa anar molt més enllà de tot...

Ui, ui, ui... diran alguns, ja tenim aquí les heretges de Montserrat!

[Riu] Jesús també va ser un heretge per als jueus. La fe és una aventura! No és la repetició de paraules ni doctrines... És donar vida a un missatge que encara avui és revolucionari i alliberador.

Amb un futur prometedor per endavant, ben formada i amb un bon cercle familiar i d'amistats, per què va decidir deixar-ho tot i fer-se monja?

Parlar de la meua vocació és de les coses que més em costa, però ho intentaré... Vaig entrar a Sant Benet en un punt de la vida en què representa que havia aconseguit tot allò que volia i estava en un bon moment vital. Sant Benet és una crida personal que va molt més enllà del que jo volia. De petita era naturalment religiosa, però després ho vaig deixar de ser perquè el missatge que m'oferia l'Església anava en contra del que jo entenien que era ser dona i ser feliç. Certs esdeveniments a la meua vida em van fer replantejar-m'ho tot i vaig redescobrir la meua passió d'Absolut, de seguir aquest Déu que em fascina... Durant molts anys vaig intentar que això no fos veritat i vaig dir que no a aquesta crida. Tant com vaig poder! Crec que he gastat tots els cartutxos intentant no ser monja... Però això significava no ser jo mateixa. La passió per Déu em guanyava!

Ser monja implicava renunciar a una família...

No ha estat fàcil, però en el més profund de mi mateixa, a un nivell interior, l'aventura cap a l'infinit ha donat sentit a aquesta opció. A vegades trobes a faltar una abraçada, caminar amb algú concret... Les monges som rares, però no extraterrestres!

Hi ha molts monestirs femenins a Catalunya... Per què Sant Benet?

Això no ho sabria dir... Recordo la primera vegada que vaig posar els peus a l'església i vaig pensar: això és casa meua! També és veritat que el fet que hi hagués la mare Montserrat Viñas com a mare abadessa oferiria unes condicions de ser comunitat on jo podia viure, perquè sóc inquieta, inconformista, i segurament no podria estar en un altre lloc. Per a mi Montserrat és mitja vida.

Realment va ser una opció molt intuïtiva, preconceptual...

Això mateix! Veig que ha entès bé això del *focusing*! [Riu]

«La fe no és la repetició de paraules ni doctrines... És donar vida a un missatge que encara avui és revolucionari i alliberador»

Girona

Sant Daniel inicia el segon mil·lenni de vida

Es crea una Fundació que té com a patrons l'abat de Montserrat i el bisbe de Girona

Víctor Gay

Girona

Fotos: Àngel Almazan

El 18 de juny de l'any 1015 es va signar el document de compra per part dels comtes Ramon Borrell II i Ermessenda dels terrenys de la vall de Sant Daniel (aleshores vall Tenebrosa) que el bisbe de Girona, Pere Roger, venia per disposar de recursos per millorar i ampliar l'edifici de la seu. D'aquest document se'n manté còpia a l'arxiu del monestir. Com és sabut Sant Daniel és l'únic monestir benedictí de Catalunya que s'ha mantingut sempre al mateix indret en el decurs d'aquests deu segles i amb la presència d'una comunitat femenina.

Les bases de futur

Precisament amb ocasió d'aquesta efemèride i davant de la realitat d'una comunitat de menys de deu religioses, aquestes han seguit un procés de «profundes, pausades, meditades i llargues reflexions internes». També tenint en compte les opinions del bisbe de Girona, Francesc Pardo, i de l'abat de Montserrat, Josep Maria Soler (també gironí), i de persones properes al monestir i coneixedores de diverses disciplines, s'ha cregut oportú crear una Fundació per tal de garantir que, en el futur, el monestir de Sant Daniel de Girona continuï essent «un far d'espiritualitat cristiana a Girona» i que es mantingui com un espai d'acollida benedictina i habitatge monàstic.

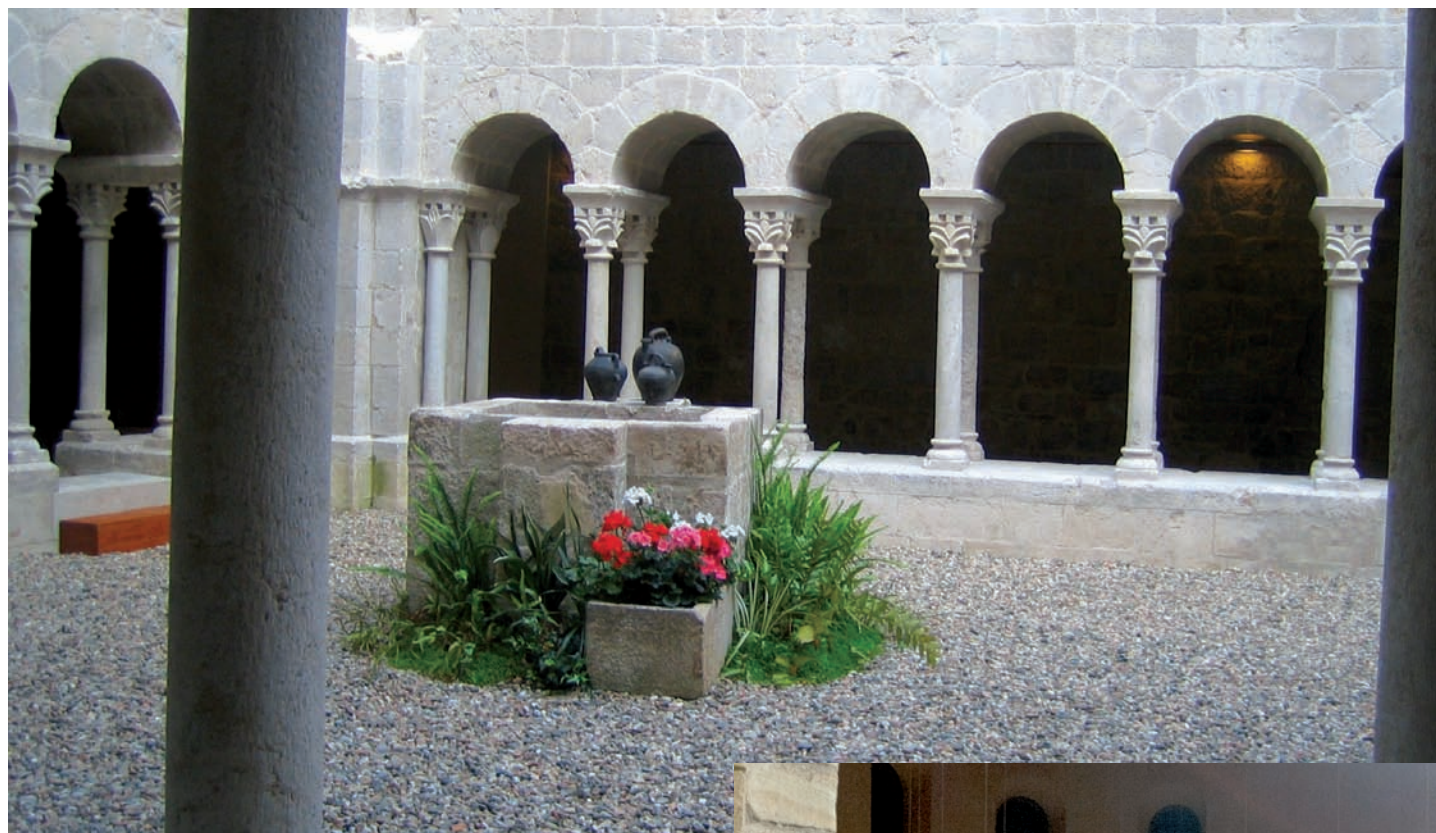
La data escollida per fer pública aquesta decisió no era qualsevol: era el punt en què s'inicia el segon mil·lenni d'existència del monestir.

La celebració d'aquesta fita va ser senzilla, d'acord amb l'esperit benedictí. A banda de la reunió extraordinària del capítol per a la creació de la nova Fundació, es va celebrar l'Eucaristia presidida pel bisbe Francesc. Després es va signar l'acta de constitució de la Fundació i, en finalitzar, es compartí un senzill refrigeri al claustre.

Objectius de la Fundació

Cal garantir el futur del monestir, sempre amb referent d'espiritualitat cristiana. En aquest sentit en primer lloc s'assenyala que la finalitat de la Fundació serà difondre i promoure els valors i l'espiritualitat benedictina, el coneixement i estudi del monaquisme i l'espiritualitat.

La Fundació també continuarà sent testimoni i espai d'acollida benedictina, d'acord amb l'esperit de la Santa Regla. En aquest sentit s'ofereix a col·laborar amb aquelles iniciatives públiques que es corresponguin a

El claustre romànic de Sant Daniel, recentment restaurat.

Sant Daniel podria acollir una nova comunitat que «d'acord amb els signes dels temps i sempre amb plena independència de qualsevol altra comunitat o monestir compleixi els requisits per viure al monestir»

aquest esperit benedictí.

En un ordre més material però no menys vinculant, la Fundació es compromet a restaurar, conservar i mantenir el conjunt del monestir i de tot el seu patrimoni material i immaterial, així com de tots els seus béns que s'incorporin a la dotació de la Fundació.

Un altre punt clau en l'acció de la nova Fundació és garantir la qualitat de vida de les religioses que hi conviuen també fidels al vot de permanència que han fet respecte del monestir de Sant Daniel. En aquest punt el document signat diu textualment que des de la fundació es garantirà «el benestar, habitació i qualitat de vida de la comunitat de monges benedictines que actualment hi viuen, tot tenint especial cura del compliment de les darreres voluntats de cadascuna de les monges que l'integren».

El dia de demà

En el document de la Fundació no s'amaga la possibilitat d'una possible

Interior de l'església del monestir, on fa mig segle es va iniciar el procés de restauració del conjunt.

extinció de l'actual comunitat. En el text s'assenyala el compromís d'acollir al monestir una altra comunitat monàstica que desitgi establir-s'hi, especialment si és benedictina i femenina.

D'aquesta manera Sant Daniel podria acollir, doncs, una nova comunitat que «d'acord amb els signes dels temps i sempre amb plena independència de qualsevol altra comunitat o monestir compleixi els requisits per viure al monestir, amb el vistiplau necessari de l'autoritat

eclesiàstica competent». En aquest sentit cal assenyalar que entre els patrons fundadors hi figuren el bisbe de Girona i l'abat de Montserrat i, naturalment, totes les religioses de l'actual comunitat, que ho són de forma vitalícia.

Deu segles de presència ininterrompuda d'aquesta comunitat benedictina a la vall de Sant Daniel pot semblar un llarg període en la història humana, però en el document de Fundació retem aquestes paraules: «Mil anys de la nostra història són als ulls de Déu com un dia que ja ha passat.»

Lleida

Josep M. Escorihuela, nou prevere de Lleida

Primera ordenació sacerdotal des de fa més de tres anys

Jordi Pérez Ansotegui
Lleida

El bisbe Joan Piris va ordenar dissabte 18 de juliol Mn. Josep Maria Escorihuela prevere de la diòcesi de Lleida, en una cerimònia celebrada a la catedral i a la qual van assistir la major part dels sacerdots diocesans, a més d'un nombrós grup de fidels i amics.

A l'homilia, el bisbe Joan va recordar les paraules de sant Tomàs de Villanueva, per donar al nou sacerdot quatre recomanacions.

Aquestes són, «en primer lloc, l'amor com a única virtut, quan li va encarregar fer-se càrrec del ramat. En segon lloc, la vigilància, que el fes estar atent a les necessitats de les ovelles. En tercer, la doctrina, que alimentés els homes, fins que arribessin a la salvació definitiva. I finalment, la santedat i la integritat de vida. Aquesta és la principal de les virtuts».

I és que segons els consells rebuts, «un prelat, per la seva bondat, ha de tractar amb justos i pecadors; amb la seva oració, ha d'augmentar la santedat dels bons, i amb les seves llàgrimes ha d'obtenir el perdó dels altres». Tot plegat perquè «sempre

Escorihuela, a l'esquerra de la imatge, atent a les paraules del bisbe.

seran les obres les que ens descobriran que un bon pastor té les condicions indispensables».

El bisbe Joan va començar l'homilia manifestant que era Déu qui ens crida a ser «pecadors d'homes», també en el ministeri sacerdotal, com va escollir els Dotze, «els seus», «perquè estiguessin amb ell i per enviar-los a predicar».

Mons. Piris va fer esment a la feblesa que pot sentir el prevere en alguns moments, com la van patir els apòstols en les tremendes jornades de la Passió i Mort de Jesús. «Una feblesa que és pròpia de la condició humana, però que ens demana també als mossens de viure el nostre ministeri amb humilitat. El prevere és pecador i necessita redempció com els altres.»

Per tot això, el bisbe Joan va aconsellar al nou prevere que fos conscient d'aquesta fragilitat i que confiés «plenament en la gràcia de Déu, que et sostindrà i et mantindrà en aquella fidelitat que Jesús ens demana als seus fidels». I és que en la nostra fragilitat humana tenim el signe de la compassió.

«Pots estar content —ha dit Mons. Piris— d'haver conegut la misericòrdia de Déu, que et crida a ser ministre de la reconciliació i el perdó.» Llavors és quan li ha demanat que «la teva caritat pastoral sigui un signe de la caritat de Déu per a tothom, particularment amb els pecadors i allunyats, amb els pobres i necessitats».

La cerimònia va acabar amb unes paraules d'agraïment del nou mossèn, que va rebre la felicitació dels sacerdots de la diòcesi, primer, i de la resta de fidels que havien volgut acompanyar-lo a la catedral.

La de Mn. Josep Maria Escorihuela és la primera ordenació d'un prevere al bisbat de Lleida des de fa més de tres anys i la sisena que fa el bisbe Joan, des que va iniciar la seva prelatia a la nostra diòcesi.

Mn. Escorihuela va néixer fa 65 anys a Vimodí, la Conca de Barberà.

Tarragona

Càritas fomenta l'esport entre els infants amb risc d'exclusió social

Joan Boronat / Salou

Càritas diocesana de Tarragona no únicament no fa vacances sinó que manté actius tots els serveis socials durant l'estiu. Més encara: aquest estiu es posen en marxa fins i tot iniciatives d'índole diversa.

N'és un exemple el conveni establert amb "la Caixa" i el Complex Esportiu Futbol Salou. Un total de 50 infants d'edats compreses entre els 6 i els 16 anys, en risc d'exclusió social, es beneficien de les beques que s'han dut a terme durant dues setmanes, del 20 al 24 de juliol i del 27 al 31 de juliol, repartits en dos grups de 25 infants cada setmana. Les beques són concedides per l'Obra Social "la Caixa" per al campus del complex salouenc.

Sant Feliu de Llobregat

El bisbe Agustí dóna la benvinguda als turistes

Redacció / Sant Feliu de Llobregat

El bisbe Agustí, que és l'encarregat de l'àmbit pastoral de les peregrinacions, els santuaris i el turisme en el marc de la Conferència Episcopal Tarraconense, adreça als turistes que visiten la diòcesi de Sant Feliu una carta de benvinguda.

«Voldríem», diu a la carta, «que, en venir aquí i estar entre nosaltres, no us sentíssiu estranys, sinó que us trobéssiu compartint tot allò que ens uneix. El nostre objectiu és fer tots els possibles per comunicar amb vosaltres i viure junts la fe i la comunió pròpia dels membres d'un mateix Poble».

En la carta, el bisbe Agustí també convida els turistes a «aprofundir en vivències humanes i espirituals», ja que l'estiu «és un temps propici per fer créixer l'amistat, l'oració, la fruïció agraïda dels béns naturals i culturals, el coneixement de persones i d'ambients distints dels habituals, la reflexió, la participació en l'alegria i en la festa sana...».

El bisbe de Sant Feliu també té un record «pels més necessitats, pels qui no poden fruitir de vacances per falta de recursos, dels qui estan a l'atur o, en general, sofreixen les estretors pròpies de la crisi econòmica».

Experiències al límit de les fronteres

El CaixaFòrum acull un debat i una exposició sobre la duresa dels diferents corrents migratoris

Joan Piñol
Barcelona

«L'Església reconeix Jesucrist en el rostre dels immigrants, és mare sense confins i sense fronteres.» Així s'expressava el papa Francesc el novembre passat dirigint-se al Congrés de la Pastoral de les Migracions. El Pontífex, després d'haver repassat la penosa situació dels immigrants, va destacar la missió de l'Església: ser mare de tots aquests germans que són el rostre sofrent de Crist.

Les entitats catòliques que treballen amb els immigrants a casa nostra tenen molt clar que han de ser aquesta mare que atén amb cura i tendresa persones que han patit moltíssim. «Viatar fins a Europa ha estat una prova a la mort», resumia el jove Ousman Sall, que va arribar a l'Estat espanyol remant en una barca.

Diverses entitats catòliques han volgut mostrar el rostre més dur i més real de la immigració. Prenent fotografies de diversos països han confeccionat l'exposició *Som migrants*, que es pot veure al CaixaFòrum fins al 30 d'agost. En el marc d'aquesta conferència es va celebrar una taula rodona el 6 de juliol en què va destacar especialment el testimoni que va donar Ousman Sall. Aquest jove africà va arribar a l'Estat espanyol fa deu mesos després de travessar Mauritània i el Marroc. L'última etapa va ser creuar el mar fins a Tarifa amb una barca precària amb set persones més. Aquest noi alt, vigorós i de somriure ample va sorprendre el públic amb una explicació tranquil·la del seu periple.

Una de les fotografies de l'exposició, obra de Sergi Cámara.

Sall s'expressava en un castellà força bo amant amb expressions en francès. El seu no va ser un testimoni dramàtic o exagerat. Va explicar sense escarafalls la seva aventura plena de perills. Això sí, amb una serenitat colpidora va admetre que «emigrar s'assembla a la mort, deixes la teva vida darrere teu i no saps res més del passat». Ell mateix admet que no ho repetiria i que va fer aquest trajecte «perquè no sabia com era el camí». En efecte, les màfies solen enganyar els immigrants

«És mentida que visquem en un món globalitzat, per a molts és un món de reixes i tanques»

migrants fan servir ara la ruta est que passa per Itàlia i Malta. Al llarg del 2014 van entrar a Espanya 7.500 persones per la tanca de Melilla i Ceuta mentre que van entrar 170.000 persones en vaixells via Itàlia i Malta.

Com s'explica aquesta descompensació? La resposta la dona Manzanedo: «Des del 2005, els governs han aplicat la política de desviar les rutes i han firmat acords amb països com el Marroc i Mauritània per controlar les seves fronteres.» «Les fronteres d'Espanya realment són a Mauritània i no a Ceuta perquè és allà on hi ha els nostres diners», resumeix Manzanedo, que també ressalta el perill de deixar el control fronterer en mans d'estats no democràtics. També va denunciar les devolucions «en calent» a la tanca de Melilla i Ceuta que el govern practica. Aquest comportament vulnera les lleis espanyoles i s'ha vist reforçat amb l'aprovació de la Llei de Seguretat Ciutadana (la coneguda com a Llei Mordassa), on s'especifica que Ceuta i Melilla tenen un règim especial pel que fa a la policia i la immigració.

La responsable de Migració de Càritas de Barcelona, Imma Mata, va donar un enfocament diferent i va denunciar les fronteres interiors, les invisibles, que els immigrants es troben un cop ja han arribat. La discriminació legal existeix però també n'hi ha una de més subtil. Mata va posar exemples concrets: una dona que agafa fort la bossa quan veu passar un negre, un propietari que no vol llogar el pis a un immigrant, etc. Són casos concrets que demostren la complexitat de la integració i la cohesió social. «És mentida que visquem en un món globalitzat, per a molts és un món de reixes i tanques», va dir Manzanedo. El rerefons que impulsa tantes persones a creuar aquestes tanques és el que explica Ousman Sall: «Estic aquí per guanyar-me una vida millor treballant.»

sobre els perills reals del viatge.

Centenars de milers de persones emprenen a tot el món travessies com la de l'Ousman. El responsable de programes de cooperació de l'entitat jesuítica Entreculturas, Javier Urrecha, va narrar l'experiència a Mèxic. Es calcula que cada any unes 300 mil persones abandonen Centreamèrica i creuen Mèxic en direcció al somni americà. Un milió de mexicans s'uneixen a aquesta ruta. Molts dels immigrants utilitzen els llargs trens de mercaderies que creuen Mèxic en direcció al Nord. Es coneix com *La Bèstia*, un despietat tren on estan a l'ordre del dia les violacions, els assassinats, les drogues i els segrestos. Urrecha va dibuixar l'estratègia que procuren aplicar: «Treballem per solucionar les causes de la immigració, impulsem l'ajuda humanitària de primera necessitat i denunciem les injustícies i les crueltats.» Aquesta feina s'ha vist afavorida en els últims anys per les entitats socials que treballen en xarxa sobre el terreny.

Comparativament, la ruta del Mediterrani vers Europa té un menor flux migratori però representa un desafiament creixent per a la UE. Cristina Manzanedo, del Servei Jesuïta de Migrants, va explicar amb detall la situació de la frontera espanyola. Aquesta porta d'entrada (ruta oest) ha perdut embranzida perquè els im-

Premi a Gerard Carrión pel programa «Sons de la terra», de Ràdio Estel

Redacció / Palafrugell

Gerard Carrión pel programa *Sons de la terra*, de Ràdio Estel, ha rebut el premi 2X4 que concedeix la Fundació Ernest Morató. El 10 de juliol passat, l'Auditori del Museu del Suro de Palafrugell va acollir l'acte de lliurament. Juntament amb Gerard Carrión també han estat guardonats en aquesta novena edició Lluís Armengol, pel programa *La Xefla* de Ràdio Palafrugell, i el grup Manel. En recollir el guardó, Gerard Carrión ha recordat que el programa *Sons de la terra* «té l'objectiu principal de donar a conèixer i apropar a l'oient l'havanera i el cant de taverna». També ha aprofitat l'avinentsa per destacar el bon estat de forma de l'havanera.

Amancio Prada canta santa Teresa de Jesús

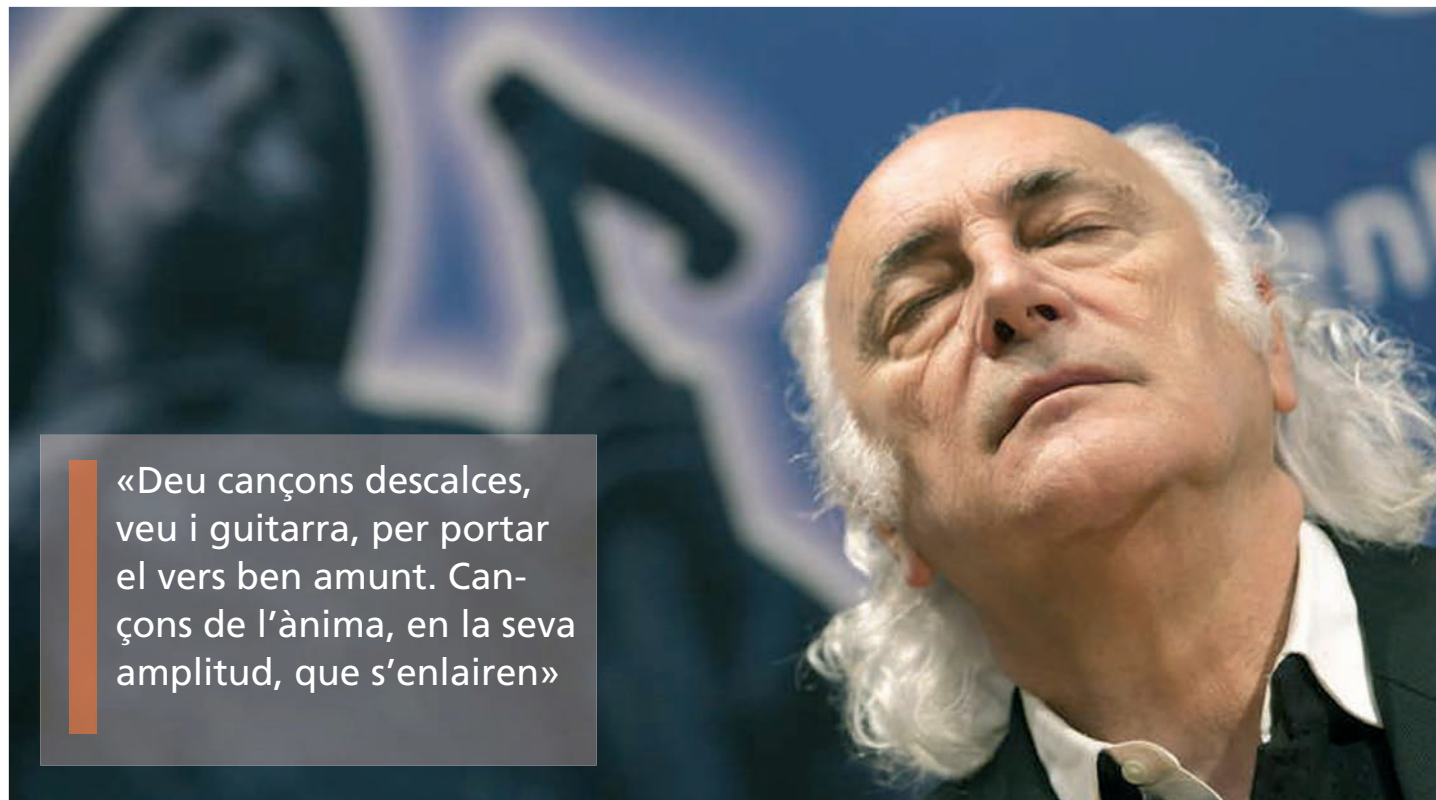
El compositor lleonès acaba de llançar el seu últim disc «La voz descalza»

Samuel Gutiérrez

Ja fa uns quants anys, l'il·lustre cantautor lleonès Amancio Prada componia en unes golfes de París una de les versions musicals més sublimes del *Càntic espiritual* de sant Joan de la Creu. S'atrevia també, aleshores, a traslladar al pentagrama un dels poemes de referència de santa Teresa de Jesús, *Vivo sin vivir en mí*, però no va sentir en aquell moment la vocació d'anar més enllà.

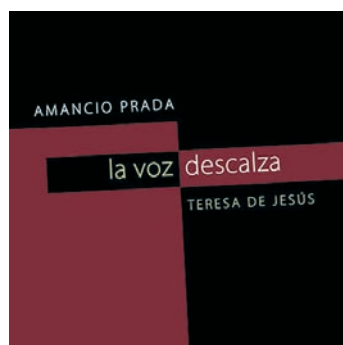
Després d'anys d'insistència per part de moltes persones, va decidir tornar a submergir-se a fons en els textos de la reformadora del Carmel. I va descobrir coses que no havia vist abans... En amb prou feines deu dies va compondre nou cançons que es van unir a la que ja tenia, formant el pomell sonor que ara, amb motiu de la celebració del cinquè centenari del naixement de la santa d'Àvila, presenta en un disc-llibre titulat *La voz descalza*. «Deu cançons descalces —subratlla l'autor—, veu i guitarra per portar el vers ben amunt. Cançons de l'ànima, en la seva amplada, que s'enlairen.»

Nada de turbe, Vuestra soy, Para Vos nació i Oh hermosura que excedéis són alguns dels poemes que Amancio Prada aplega en el seu nou treball. El disc ha estat enregistrat amb Luis Delgado a Urueña i mesclat amb Luca Germini a Madrid. El llibre és un desplegable amb il·lustracions

«Deu cançons descalces, veu i guitarra, per portar el vers ben amunt. Cançons de l'ànima, en la seva amplitud, que s'enlairen»

Amancio Prada, en la presentació de la gira «La voz descalza».

Portada del nou disc.

de Juan Carlos Mestre per tots dos costats, il·luminant els poemes de santa Teresa.

Dues flames d'amor viu

El Carmel fet música. Amb aquest nou disc de poemes musicats de santa Teresa d'Àvila, Amancio Prada completa l'aventura iniciada molts anys abans amb el *Càntic espiritual* de sant

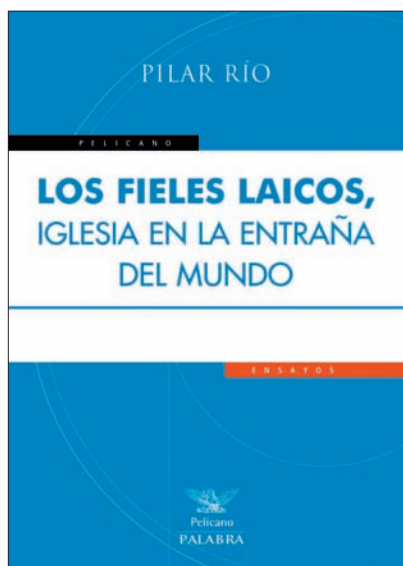
Joan de la Creu. Tanta és la sintonia entre tots dos treballs que els ha unit en l'espectacle *La voz descalza*, iniciat solemnement a Àvila el 28 de març. El recital que proposa el cantautor lleonès és, en realitat, un diàleg que li ha permès constatar que les cançons de santa Teresa el porten a les de sant Joan, i a l'inrevés, «com si dues espelmes de cera s'unissin tant en extrem que tota la llum fos una».

JOSÉ MARÍA DA SILVA (Ed.)
Papa Francisco. Perspectivas y expectativas de un papado
Herder, 2015, 290 pàg.

Aquest llibre és una obra col·lectiva i coral que neix amb el propòsit d'identificar i analitzar els canvis a l'Església, els que ja s'han fet i els que encara s'han de fer, per poder donar fonament i justificació a les expectatives generades en relació amb el pontificat de Francesc i el futur de l'Església. Integren el llibre catorze àrees temàtiques, tractades per autors de diverses nacionalitats, perspectives i disciplines.

PILAR RÍO
Los fieles laicos, Iglesia en la entraña del mundo
Pelícano/Palabra, 2015, 428 pàg.

Aquesta monografia és un valuós intent de respondre al repte per part dels laics d'un més gran aprofundiment teològic i d'una veritable assimilació en el pla pastoral. Per això, l'autora explora inicialment la comprensió eclesial dels laics en els primers segles del cristianisme a través dels testimonis de l'Esclat i dels Pares de l'Església. També aprofundeix en la proposta teòrica i pràctica del Concili Vaticà II i de la teologia del segle XX.

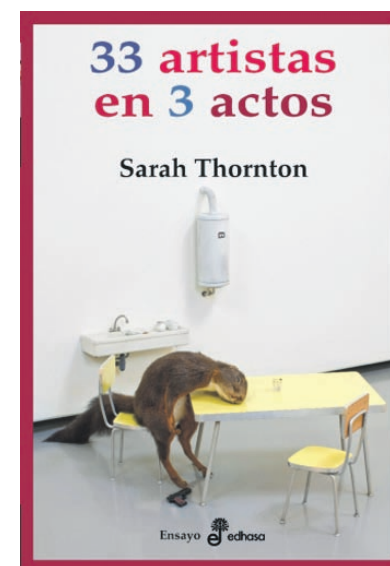
MIKEL SANTIAGO
El mal camino
Ediciones B, 2015, 426 pàg.

En una carretera rural del sud de França, un home sorgeix de la foscor i protagonitza una sèrie d'esdeveniments estranys que converteixen en un malson les vides de l'escriptor Bert Amandale i el seu amic Chucks Basil, una estrella del rock en hores baixes.

L'autor ens atrapa amb una història que es llegeix compulsivament i en la qual batega, de fons, el destí d'uns personatges marcats pels seus errors.

SARAH THORNTON
33 artistas en 3 actos
Edhasa, 2015, 495 pàg.

Què vol dir ser un artista? Potser una forma radical d'esperit emprendedor o una vocació professional com ara el sacerdot? O més aviat una branca de la filosofia o una forma més d'entreteniment?

En tres «actes» diferents, encara que interrelacionats —política, afinitats i ofici—, l'autora compara i contrasta les respostes a la pregunta simple, però alhora complicada, sobre què és un artista.

Crítica literària

Biografia de Teresa de Jesús

Teresa Costa-Gramunt
Espectora

Hi ha personatges l'atractiu dels quals travessa els segles. Teresa de Jesús n'és un. Per entendre l'aposta personal de Teresa de Jesús cal que ens aproximem tant a la seva època a l'alba de l'edat moderna, com allunyar-nos dels nostres prejudicis postmoderns. En aquest sentit, ho ha fet amb altura intel·lectual i pacient treball de recerca, l'escriptora novaiorquesa Cathleen Medwick a *Teresa de Jesús. Una mujer extraordinaria* (Maeva). Aquesta biografia de la reformadora del Carmel, publicada l'any 1999, ha estat editada ara en castellà amb motiu del V centenari del seu naixement.

«Aquest llibre és un intent de contemplar la santa mentre ella fa la seva travessia pel segle XX», escriu Cathleen Medwick. Es diu que cada època demana una relectura dels clàssics. Teresa de Jesús ho és quant a escriptora, però la seva personalitat humana va més enllà. Com diu Pablo d'Ors en la introducció del llibre, «els sants grans no entren en categories sinó que les creen».

En el relat de la vida i obra d'aquesta santa, que es llegeix com una novel·la, ben oportunament

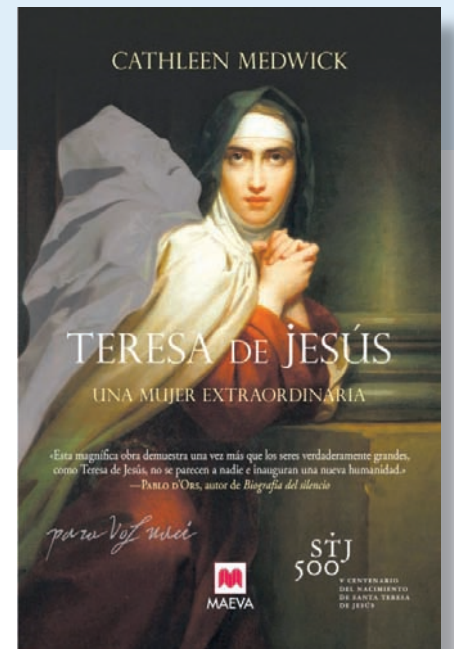
CATHLEEN MEDWICK
Teresa de Jesús
Una mujer extraordinaria
Maeva, 2014, 352 pàg.

s'hi intercalen escrits d'una dona que es va avançar al seu temps. En aquest relat, els lectors més exigents trobaran la desacomplexada narració de Cathleen Medwick sobre les picabaralles que hi va haver entre els carmelites calçats i els descalços de la reforma que Teresa va propiciar, les maledicències i falses acusacions que provocaven excomunionis o plets amb la Inquisició, la fira de les vanitats dins i fora del claustre, els embolics de la vida cortesana i l'eclésiàstica, la competència, o no, dels confessors que li van tocar en sort, els interessos mundans que provoquen interferències en la vida dels convents, els personalismes d'alguns abats i abadeses, les dificultats per a la negociació en una societat marcada per l'arrogància, la intolerància i el caprici dels poderosos, etc.

Res que no puguem reconèixer

en el món actual. Així, a mesura que avancem en el llibre de Cathleen Medwick ens amara una sensació de familiaritat entre els tràfecs d'aquella societat i la nostra, i comprem la indomable lluita per l'honestetat i per la justícia per part d'éssers poc conformistes amb un *statu quo* com el que Teresa de Jesús va trobar.

Té raó Medwick quan escriu que, com altres personatges religiosos de nivell, Teresa té una aura que surt a la superfície amb cada traducció de la seva obra. Cal afegir que la personalitat humana, literària i espiritual de Teresa de Jesús també reverbera en cada biografia que s'escriu d'ella. Un exemple és la que sobre la santa ha escrit la mateixa Cathleen Medwick. En la qual, si bé s'hi projecten les llums no hi manquen les ombres. La mateixa santa d'Àvila les veia quan parlava d'ella sense plànyer els seus defectes. És

per aquest motiu que la seva santedat ens sembla tan humana en el seu esforç per donar un sentit transcendent al seu viatge existencial, per dir-ho en terminologia moderna.

Crítica cinematogràfica

Ghadi, sobre àngels i dimonis

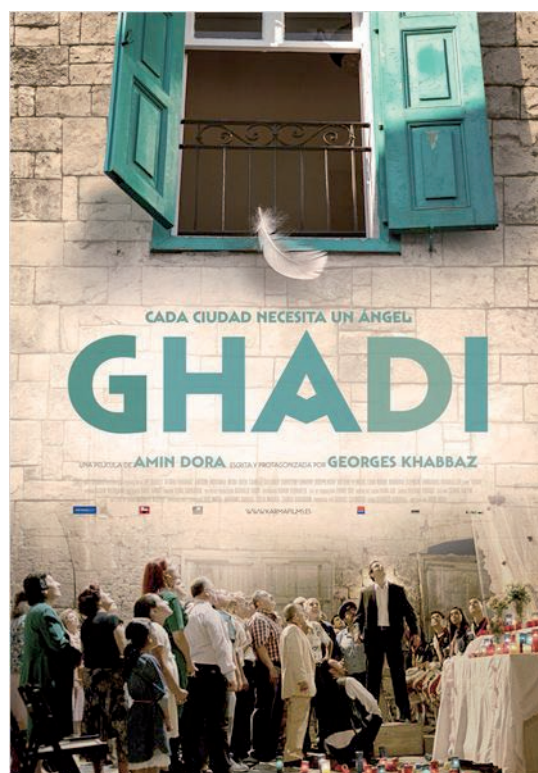
Peio Sánchez
Director del Departament
de Cinema de l'arquebisbat
de Barcelona

GHADI
DIRECTOR: Amin Dora.
INTÈRPRETS: Georges Khabbaz, Lara Rain, Emmanuel Khairallah, Camille Salameh, entre altres.
MÚSICA: Najib Mishlawi.
GÈNERE: drama, comèdia.
100 minuts.
El Líban, 2015.

Ghadi és una petita perla oriental. *Opera prima* d'Amin Dora, ha representat el Líban als Oscar del 2014 a la millor pel·lícula estrangera, malgrat que després no va ser nominada. Aquesta oda a les persones amb discapacitat, en la seva simplicitat, és tota una invitació a ser bona gent. Explicada com un conte oriental amb les seves ingenuïtats, exageracions i inversemblances, toca l'espectador, no només perquè el fa somriure, sinó perquè el recupera per a la dolçor i la bondat.

A El Mshakkal, un barri d'un poble libanès, hi viu Leba, un mestre, artista silenciós, que ha aconseguit superar el seu quequeig, i que s'ha casat amb la bella Dora, a pesar de la dura competència de Gerard, el noi guapo i ambiciós de l'indret. La seva gent variada es pot col·locar en

diferents graus entre la generositat i la mesquinesa. Una novetat irromp al barri, finalment neix el tercer fill de la parella, en aquest cas un noi, però té la síndrome de Down. El matrimoni i les seves dues filles ho experimenten com un regal per a la família. No passa el mateix amb els veïns: els crits de Ghadi, normalment assegut a la finestra de casa, fan tornar bojós els veïns, que

acaben per veure en ell una mena de maledicció. Arriba el moment en què es conjuren per aconseguir l'internament de Ghadi. Amb tot, Leba, el pare-mestre, té un pla. I si el seu fill fos veritablement un àngel? Amb aquesta missió es forma una companyia estranya: Karkar el babau del poble, Lello un homosexual perruquer, i un negre emigrant que no acaba de ser acceptat.

La galeria de personatges funcionen com estereotips, malgrat que Amin Dora aconsegueix donar-los una certa personalitat: el barber usurer, el comerciant aprofitat, la prostituta, l'aspirant a polític o la soltera amargada. El seu comportament dóna joc per introduir l'humor en les senyes del que és quotidià. La presència de Ghadi, amb les seves crits dia i nit, porta a col·lació la mediocritat que margina els diferents a causa de la seva discapacitat. Paràbola de la discriminació. Però la mentida del pare ve a ajudar el petit Ghadi. El poble crèdul comença a veure en ell un àngel, que misteriosament fa miracles. Malgrat que aquests de vegades necessiten una empremta.

L'ambient religiós envolta la vida de la gent d'El Mshakkal, es reuneixen

a l'església per murmurar, fan poc cas del capellà tot i que sempre tenen Déu als llavis. I a més, porten en el seu codi genètic una certa tendència a la superstició.

Més enllà de la comèdia, la moralitat apunta al fet que tots som discapacitats per un motiu o altre. Aquesta és una raó poderosa per acceptar les limitacions dels altres. A més, a pesar de tot, hem de comptar amb els àngels que ens poden visitar. Probablement de manera sorprenent, els reconeixem perquè les ales són de cartró, els cants estan enregistrats i el seu rostre té els trets de la síndrome de Down.

Resumint, quan apareix el diferent i el feble emergeix el millor dels éssers humans. Els mesquins es tornen benaurats i fins i tot pot ser que els àngels siguin mediadors del que és sobrenatural.

Des del punt de vista espiritual ressona tota vida en la seva dignitat transcendent, els miracles que extreuen el que és extraordinari de cada persona, l'acció divina en les mediacions humanes, l'aliança dels petits que canvia el món i la gràcia de la conversió des del fons innocent de cada ésser humà.

Indicada com a antídoto per a pessimistes i com a injecció d'optimisme per als discapacitats del món, entre els quals probablement també hi ets tu, amable lector.

Des del carrer

Josep Lluís Bronchal prepara un recull homenatge a Sor Pierrette

«Sor Pierrette Prat encarna l'ideal de santa Clara»

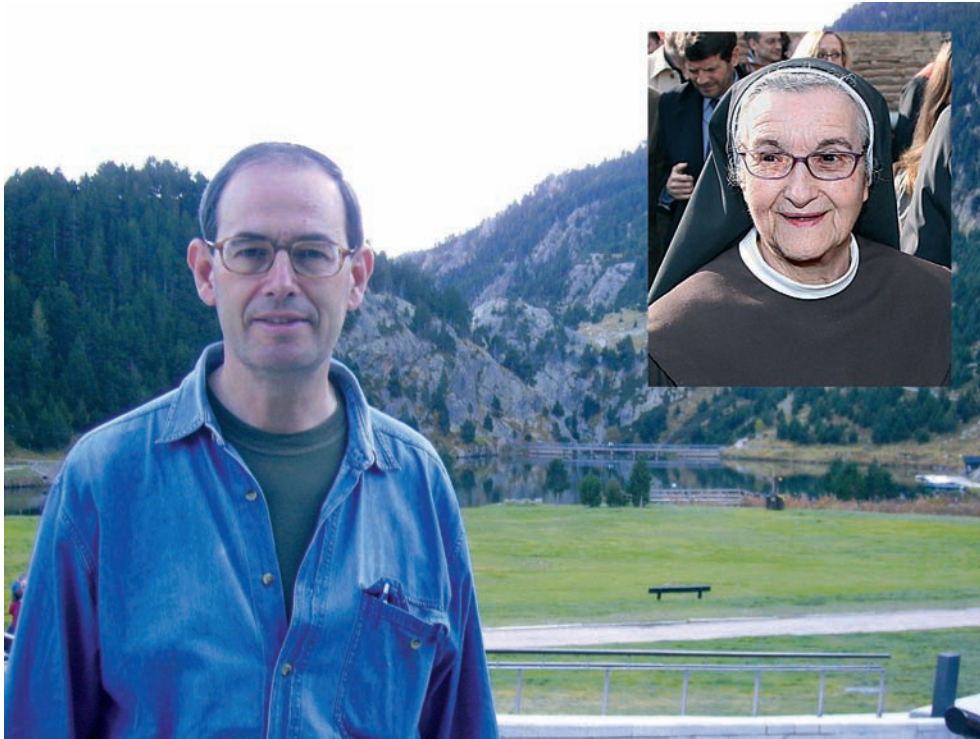
Samuel Gutiérrez

Fa poc més d'un any que ens va deixar l'antiga abadessa del monestir de Pedralbes, Sor Pierrette Prat. El seu record, però, i el seu testimoni de llum es mantenen encara molt vius. Amb el desig de donar-los a conèixer, Josep Lluís Bronchal ha iniciat la recopilació dels seus escrits més significatius, juntament amb el testimoni escrit d'algunes de les persones que més la van tractar. L'objectiu és editar-los en un format senzill i assequible. Per això convida tothom que conservi textos d'ella d'interès espiritual o autobiogràfic, cartes, entrevistes o articles seus publicats, a unir-se a aquesta aventura i divulgar-los com un tresor que val la pena compartir. Qui

hi estigui interessat pot posar-se en contacte amb l'impulsor d'aquesta iniciativa a través del correu jl-bronchal@yahoo.es.

Com va conèixer sor Pierrette?

Vaig conèixer sor Pierrette quan tenia uns vint anys, a finals dels anys setanta, i el seu caràcter vital i alegre em va impactar des de la primera trobada. Jo vivia a tocar del monestir de Pedralbes, feia de guia del claustre i durant uns anys abans havia fet d'escolà a l'església. La relació era cordial i afectuosa, tot i que, de vegades, passava molt de temps sense veure-la. Per a mi ella representa l'encarnació de l'ideal de Clara d'Assís. Una religiosa oberta, senzilla, avançada al seu temps, que reivindicava un paper més actiu de la dona a l'Església, de carn i ossos,

però al mateix temps excepcional espiritualment i humanament.

Què és el que més l'ha marcat d'ella?

El més destacat d'ella seria el seu amor a Jesús i a totes les persones, ja fossin les seves germanes clarisses com persones de fora del monestir. Es feia estimar sense excepció, i aquesta era una virtut exclusivament seva. L'amor era l'eix de la seva vida. D'ella, en conservo encara el somriure i l'interès per la meua persona, que no era una pura formalitat sinó una disposició autèntica.

Quin era el secret de la seva alegria contagiosa?

La seva joia i pau interiors eren encomanadisses perquè sortien del seu cor. Sor Pierrette era una clarissa enamorada de la vida i de Jesús, que

viu a fons la seva vocació contemplativa, però sense aïllar-se del món on vivia, fet que pot semblar a algú contraproduent. Va ser una gran abadessa i una gran mística com la cosa més natural del món.

Les clarisses són història viva de Barcelona i de Catalunya...

L'orde de les clarisses té unes característiques que el fan molt atractiu espiritualment: pobresa, germanor, alegria, democràcia interna..., valors poc usuals en un món convuls i canviant. Moltes germanes viuen encara aquest ideal en silenci, sense escarafalls i completament ignorades. El seu testimoniatge, desapercbut per la majoria, és en ell mateix un ferment de canvi, però cal difondre'l. Aquest senzill homenatge a sor Pierrette respon a aquest desig.

Rauxa

Art religiós de la Toscana (I)

Les esglésies de la Toscana tenen un caràcter tan singular que no són comparables a les de la resta d'Occident. D'una banda, almenys fins al segle XIII, l'art religiós d'aquesta regió —com passa en altres llocs d'Itàlia— manté força vius la tècnica i el llenguatge propis de l'art bizantí; això es posa de manifest en la pintura del *duocento* i sobretot en els esplèndids mosaics, com els del baptisteri de Sant Joan o del monestir de Sant Miniato al Monte, tots dos a Florència. El daurat omnipresent en aquests retaules i mosaics té la intenció manifesta d'elevat l'home a l'àmbit espiritual.

Però segurament el tret més característic de l'arquitectura toscana és el classicisme; efectivament, l'ús del marbre blanc i d'elements com les columnes o els timpans triangulars, fa que les esglésies toscanes, ja siguin medievals o renaixentistes, mantinguin un vincle estret amb l'art grec i romà. Podríem dir que arquitectònicament a la Toscana el romànic, el gòtic i el renaixement no deixen de ser modulacions d'aquest esperit clàssic. Per fer-nos-en una idea més clara: la famosa torre de Pisa, esvelta i resplendent, en realitat és un campanar romànic, però ben allunyat del prototipus romànic que tenim a casa nostra.

Eduard Brufau

Pensant-ho millor

Josep M. Alimbau Argila
Medalla de Plata de l'Institut de Teologia Espiritual de Barcelona

Decàleg per a l'alegria

1. No busquem acontentar-nos i servir-nos a nosaltres mateixos, sinó que intentem i busquem servir, acontentar i fer feliços els que caminen pel nostre perímetre geogràfic.

2. Les matemàtiques fallen en el que concerneix l'esperit, i més concretament quan fan referència a l'alegria.

No vulguem «sumar» alegria només per al nostre gaudi personal. Si pretenem «sumar» alegria el que aconseguirem és que «restarem», «perdrem» alegria.

En canvi, si «dividim», «restem», «repartim», «oferim» alegria, aleshores «sumarem», «multiplicarem» alegria. És a la inversa de les matemàtiques. És la llei de l'esperit: dividir la pròpia alegria... és multiplicar alegria. Restar la meua alegria... és sumar alegria per a tothom. Repartir, oferir alegria... és un do de l'Esperit Sant.

3. L'alegria és un afer moral, pertany a la dimensió espiritual. El benestar no és el que proporciona l'alegria, sinó que és l'ànima la que la produeix.

4. Siguem justos i procurem estar en pau amb Déu, amb nosaltres mateixos i amb els homes.

5. Hem de foragitar de nosaltres tota sensació de desesperança, de descontentament, de desconfiança i de tristesa.

6. L'odi, el rancor i l'enveja no han de niar al nostre cor.

L'alegria és incompatible amb els malalts de la ira, de la revenja i de l'egoisme.

7. L'alegria acompanya la pregària. Intentem obrir el nostre cor a Déu i Ell ens concedirà el do de l'alegria. L'alegria és fruit de l'Esperit Sant.

8. Es diu que si un no té un cor alegre... no hi ha bé que valgui. I si hom té una alegria serena, espiritual... no existeix mal en aquest món que li pugui fer mal, rebaixar, ni fer-la desaparèixer.

9. Nicholas Udall (1550), escriptor, metge anglès, va afirmar que l'alegria prolonga la vida i dona salut. I Schopenhauer (1850), filòsof alemany: «Les alegries més excelses, variades i duradores són les espirituals.»

10. Ignasi de Loiola assegurava: «Un cristià no té cap motiu per estar trist i en té molts per estar alegre», i Richter: «L'alegria o acontentament de l'ànim és el cel sota el qual tot prospera.»